

kčk

PLNĚNÍ STANDARDU VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB 2023, 2024

Ústecký kraj

2025

ústecký kraj

**PLNĚNÍ STANDARDU VEŘEJNÝCH
KNIHOVNICKÝCH
A INFORMAČNÍCH SLUŽEB
2023, 2024**

Ústecký kraj

PLNĚNÍ STANDARDU VKIS V ROCE 2024

Vyhodnocení plnění standardu veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) vychází z Metodického pokynu Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky (2023)¹, v němž jsou vymezeny jednotlivé kategorie a v nich indikátory, za kterých jsou v knihovnách poskytovány služby uživatelům:

- a. provozní doba knihovny pro veřejnost;
- b. tvorba knihovního fondu a informačních zdrojů;
- c. umístění knihovny v obci;
- d. prostory knihovny pro uživatele;
- e. studijní a relaxační místa pro uživatele;
- f. přístup k internetu a informačním technologiím;
- g. webová stránka knihovny;
- h. elektronický katalog knihovny na internetu;
- i. personální zajištění knihovny;
- j. kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven;
- k. měření spokojenosti uživatelů knihovny;
- l. kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity knihovny;
- m. spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi;
- n. služby uživatele se specifickými potřebami.

Hodnoty indikátorů stanovených VKIS jsou definovány jako optimální. Jejich dosažení garantuje dobré podmínky pro poskytování služeb uživatelům. Standard VKIS uvádí u jednotlivých kritérií jako indikativní údaj i hodnoty, které odpovídají hodnotám celostátního průměru.

Pro účely vyhodnocení standardu VKIS byla využita statistická data o činnosti veřejných knihoven Ústeckého kraje za rok 2024 (Kult 12-01) prostřednictvím programu StatExcel. Pro srovnání bylo přihlédnuto k údajům z roku 2023.

Součástí hodnocení jsou i údaje, jako je *bezbariérový přístup* nebo *dostupnost wifi* pro uživatele. Vzhledem k tomu, že byly standardy VKIS oficiálně aktualizovány až v listopadu 2023, nebyla do hodnocení za rok 2023 zahrnuta kritéria zaměřená na *spolupráci knihovny se školami* a na *služby pro uživatele se specifickými potřebami*. V roce 2024 se tato dvě kritéria hodnotí pouze slovně, tedy kvalitativně, nikoliv kvantitativně jako ostatní sledovaná data. Z toho důvodu nejsou zahrnuta do grafického zobrazení výsledků, které vychází z číselných (kvantitativních) údajů. Standard týkající se *umístění knihovny v obci* nebyl hodnocen ani v roce 2023, ani v roce 2024.

S ohledem na plnění standardu *kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven* byl pro knihovny v Ústeckém kraji vydán metodický pokyn 1/2021 *Evidence a vykazování vzdělávání pracovníků knihovny*.²

¹ ČESKO. Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Online. Praha: Ministerstvo kultury, 2023. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/RF/Metodicky_pokyn_pro_VKIS_2023_defp.pdf/view. [cit. 2025-03-10].

² Evidence a vykazování vzdělávání pracovníků knihovny: metodický pokyn. Online. Ústí nad Labem: Severočeská vědecká knihovna, 2021. Dostupné z: <https://www.svkul.cz/wp-content/uploads/2021/03/Metodicky-pokyn-2021-01-vzdělávání-standard.pdf>. [cit. 2025-03-10].

VYMEZENÍ JEDNOTLIVÝCH STANDARDŮ VKIS

Pro přehlednost byla vytvořena tabulka jednotlivých kategorií standardů VKIS³ včetně indikátorů, jejichž hodnotu udává počet obyvatel v obci, která knihovnu zřizuje.

KATEGORIE STANDARDŮ VKIS	KATEGORIE OBCÍ PODLE POČTU OBYVATEL							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.
Provozní doba pro veřejnost	4–10 hodin	5–15 hodin	15–23 hodin	23–28 hodin	28–40 hodin	40–45 hodin	45–50 hodin	50 a více hodin
Studijní místa a relaxační místa	4–5	6–8	9–10	10–18	20–28	28–70	70–120	120 a více
Přístup k internetu (počet stanic)	1–2	2	2–3	3–4	4–7	7–10	12–18	18 a více
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	4–6	6–20	20–40	40–80	80–150	150–300	300–600	600 – 1 100
Plocha knihovny	60 m ² na 1 000 obyvatel							
Elektronický katalog na internetu	obce nad 500 obyvatel mají online katalog							
Wifi pro uživatele	pokud knihovna nabízí wifi, počet stanic s internetem je možné snížit							
Náklady na knihovní fond	30–55 Kč / na 1 obyvatele							
Obnova knihovního fondu	minimálně 7 % roční obnovy							
Umístění knihovny v obci	umístění knihovny v centru sídelního útvaru nebo v blízkosti centra (docházková vzdálenost max. 15 minut pěší chůze nebo jízdy veřejným dopravním prostředkem hromadné dopravy nebo autem)							
Bezbariérový přístup	splnění podmínek bezbariérové knihovny							
Web knihovny	mají splňovat všechny kategorie							
Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání	48 hodin odborného vzdělávání na jednoho pracovníka 8 hodin v knihovnách s provozní dobou menší než 15 hodin							
Měření spokojenosti uživatelů	zjišťuje se každých 5 let pomocí standardizovaného dotazníku (ankety); indikátor spokojenosti uživatelů knihovny starších 15 let: 90 % uživatelů hodnotí služby knihovny jako dobré nebo velmi dobré							
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	knihovna podle svých možností a velikosti pracuje se školskými zařízeními na rozvoji čtenářské, informační, mediální, digitální gramotnosti a usiluje o propojování neformálního a formálního vzdělávání dle školského vzdělávacího programu							
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	služby knihovny musí být přizpůsobeny různým potřebám obyvatel							

³ ČESKO. Metodický pokyn Ministerstva kultury k vymezení standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými a/nebo provozovanými obcemi a kraji na území České republiky. Online. Praha: Ministerstvo kultury, 2023. Dostupné z: https://ipk.nkp.cz/docs/Rf/Metodicky_pokyn_pro_VKIS_2023_defp.pdf/view. [cit. 2025-03-10].

PLNĚNÍ STANDARDU VKIS V ÚSTECKÉM KRAJI V ROCE 2024

K 31. 12. 2024 bylo v Ústeckém kraji evidováno 285 knihoven, z toho 44 profesionálních knihoven (včetně 1 krajské knihovny a 7 pověřených knihoven) a 241 neprofesionálních knihoven. Prakticky je v Ústeckém kraji 294 knihoven (pro tento počet jsou vykonávány regionální funkce), 9 knihoven z tohoto počtu je vedeno jako pobočky. Pro potřeby analýzy plnění standardu VKIS v Ústeckém kraji v roce 2024 se vychází z počtu knihoven, které byly zahrnuty do statistiky Kult 12-01, tedy 285 knihoven.⁴

Počet knihoven a poboček k 31. 12. 2024

Region	Profesionální				Neprofesionální		Knihovny bez poboček	Jen pobočky
	Pověřené	Pobočky	Profesionální	Pobočky	Neprofesionální	Pobočky		
Děčín	1	8	10	1	34	0	45	9
Chomutov	1	1	3	2	35	0	39	3
Litoměřice	1	0	7	1*	75	0	83	1
Louny	1	3	4	6*	25	1*	30	10
Žatec	1	3	0	0	11	0	12	3
Most	1	0	5	1	21	0	27	1
Teplice	1	4	5	7	24	0	30	11
Ústí n. L.	1 (KK)	4	2	0	16	1*	19	5
CELKEM	8	23	36	18	241	2	285	43**

* neprofesionální knihovny vedené jako pobočky

** v tom 9 neprofesionálních knihoven vedených jako pobočky

Ústecký kraj	Počet knihoven podle kategorií v roce 2024								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	116	70	62	12	8	9	3	5	285

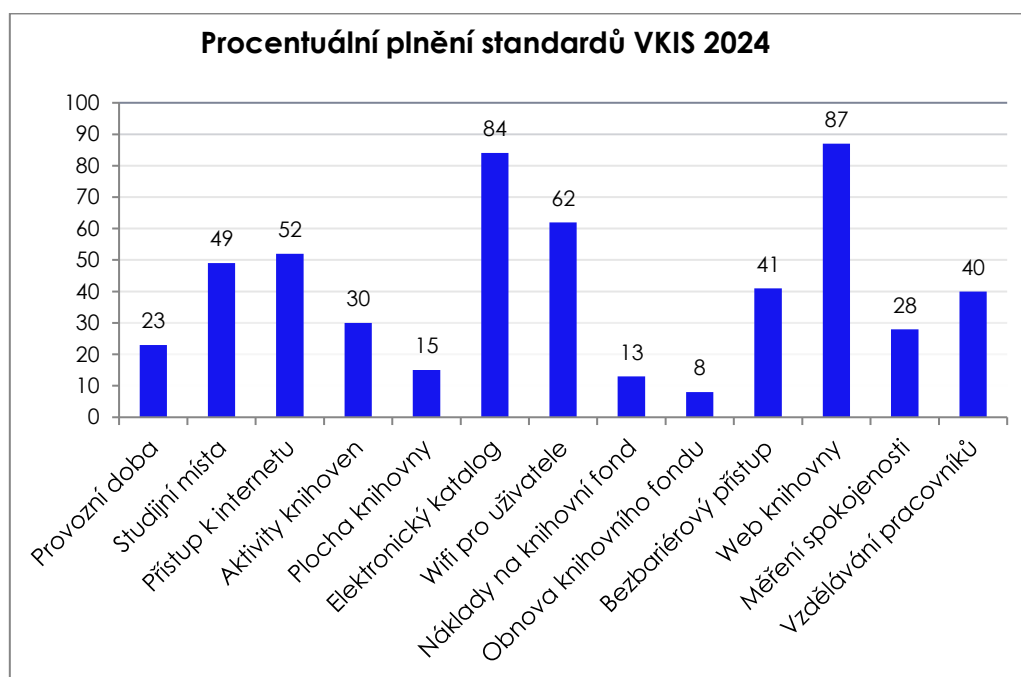
⁴ V Ústeckém kraji v roce 2024 nepracovalo 9 knihoven. Tyto knihovny tak byly zahrnuty do celkové statistiky Kult 12-01 za rok 2024 a následně i do vyhodnocení standardu VKIS, což může zkreslovat výsledky analýzy standardu VKIS pro Ústecký kraj.

PLNĚNÍ SLEDOVANÝCH KRITÉRIÍ V ÚSTECKÉM KRAJI V ROCE 2024

V následující tabulce a grafu lze sledovat vyhodnocení výše uvedených standardů **pro Ústecký kraj**. Standard *elektronický katalog* je podle metodického pokynu vyhodnocován jen u knihoven v obcích nad 500 obyvatel a *plocha knihovny* je sledována jen u knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel.

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	285	66	23 %
Studijní místa	všechny knihovny	285	140	49 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	285	147	52 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	285	86	30 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	99	15	15 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	169	142	84 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	285	178	62 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	285	38	13 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	285	23	8 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	285	118	41 %
Web knihovny	všechny knihovny	285	247	87 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	285	81	28 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	285	113	40 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Rozvíjí se různě podle místních podmínek, napříč regionem hrají knihovny důležitou roli v podpoře vzdělávání dětí i mládeže.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Rozvíjí se podle možností – nejvíc tam, kde je víc personálu a zázemí, ale snaha pomáhat je i v menších knihovnách.		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – ÚSTECKÝ KRAJ

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost nesplňuje 77 % knihoven v Ústeckém kraji, přičemž nejčastěji se to týká knihoven v menších obcích. Některé aktivní knihovny ale volí jiný přístup – otevírací dobu zaměřují hlavně na výpůjční služby, zatímco ostatní aktivity, jako jsou kulturní, vzdělávací nebo komunitní akce, probíhají mimo tuto dobu. Díky tomu mohou knihovny efektivně využívat své prostory i pro další důležité činnosti, aniž by byl omezen přístup veřejnosti k běžným službám.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů zahrnuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 přispělo minimální částkou 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů 38 knihoven z 285, což představuje 13 % knihoven. Pokud jde o plnění 7% roční obnovy KF, v roce 2024 splnilo tento standard pouze 8 % knihoven. Tento výsledek je ovlivněn skutečností, že knihovny v Ústeckém kraji často využívají výměnné fondy, což umožňuje obnovu fondu bez nutnosti tak vysokých investic do nákupu nových dokumentů. Díky tomu mohou knihovny nabídnout širokou škálu aktuálních dokumentů, aniž by bylo nutné se tolik zaměřovat na obnovu vlastních knihovních fondů.

Standard plochy knihovny splňuje v Ústeckém kraji 15 % knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel, což je 15 knihoven z celkových 99, kde je tento standard sledován. Při změně sídla knihovny se často stává, že knihovna s fondem je přemístěna do menších prostor. V těchto prostorách jsou poskytovány výpůjční služby a realizovány menší aktivity. Některé knihovny pak využívají veřejné prostory obce, jako jsou zasedací místnosti a sály obecního úřadu nebo společenská a kulturní centra pro akce s větším počtem návštěvníků. Je však důležité zdůraznit, že ačkoliv knihovny tyto prostory běžně využívají, nejsou zahrnuty do celkové plochy knihovny.

Standard počtu studijních a relaxačních míst plní 49 % knihoven v Ústeckém kraji, což představuje 140 knihoven z celkových 285. Nejvyšší úspěšnost plnění tohoto standardu je u knihoven v obcích s méně než 500 obyvateli, kde dosahuje 57 % (66 knihoven z 116). Naopak nejnižší procento plnění standardu je u knihoven v obcích s počtem obyvatel mezi 20 001 až 40 000, kde standard splňuje pouze 33 % knihoven. Tento rozdíl je pravděpodobně způsoben specifickými potřebami a omezenými prostorovými kapacitami v městských knihovnách, které musí kombinovat různé funkce a služby, což může ovlivnit možnosti poskytování dostatečného počtu studijních a relaxačních míst.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. Pokud jde o **online katalogy**, 27 knihoven v obcích nad 500 obyvatel tento katalog nenabízí. Jedná se o 16 knihoven v obcích s počtem obyvatel mezi 501 až 1 000, 10 knihoven v obcích s 1 001 až 3 000 obyvateli a 1 knihovnu v obci s 3 001 až 5 000 obyvateli. **Standard počtu stanic veřejného internetu** plní 52 % knihoven. Mnoho knihoven v Ústeckém kraji rovněž nabízí uživatelům **přístup k wifi**, což umožňuje připojení k internetu prostřednictvím vlastních zařízení. Tuto možnost poskytuje 178 knihoven ve všech kategoriích podle počtu obyvatel, což představuje 62 % knihoven v kraji. Trend využívání wifi připojení a vlastních zařízení místo knihovnických počítačů s přístupem k internetu stále roste. Knihovny tímto způsobem reagují na změny ve společnosti a potřeby svých uživatelů a umožňují moderní a flexibilní přístup k informacím.

Webovou stránku má v Ústeckém kraji 87 % knihoven, což představuje 247 knihoven z celkového počtu 285. Tento standard je pravidelně připomínán zřizovatelům knihoven, kteří jsou rovněž vybavováni metodickými materiály, které jim pomáhají plnit obsahovou stránku webových stránek. I když je úroveň splnění vysoká, stále existuje prostor pro zlepšení a cílem je dosáhnout 100% plnění tohoto standardu. Webová stránka je pro knihovny důležitým komunikačním nástrojem, nejen pro poskytování informací o službách, ale také pro zpřístupnění online katalogů, akcí a novinek. Zlepšení dostupnosti a aktuálnosti informací na webových stránkách knihoven by přispělo k jejich lepší viditelnosti a větší přístupnosti pro širokou veřejnost.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven byl v roce 2024 sledován jak v profesionálních, tak v neprofesionálních knihovnách. Díky podpoře metodiků začaly knihovny systematicky evidovat absolvovaná vzdělávání, což vedlo k nárůstu počtu evidovaných hodin a tím i k lepšímu plnění tohoto standardu v kraji. Pro profesionální knihovny představuje plnění tohoto standardu značnou časovou náročnost, přičemž některé knihovny mají potíže splnit požadovaných 48 hodin vzdělávání na každého pracovníka ročně, zejména u pracovníků ve službách. Existují však případy, kdy jednotliví pracovníci v knihovnách přesahují stanovený limit a jejich nadstandardní vzdělávací hodiny přispívají k celkovému počtu vzdělávacích hodin knihovny. V roce 2024 splnilo tento standard 40 % knihoven v Ústeckém kraji, což odpovídá 113 knihovnám z celkových 285.

Standard měření spokojenosti uživatelů knihovny splnilo v roce 2024 (v rámci pětiletého období) 81 knihoven v Ústeckém kraji, což představuje 28 % všech knihoven. Tento standard je kladně vnímán jako nástroj pro zajištění kvalitní zpětné vazby od uživatelů a pro neustálé zlepšování knihovnických služeb. Měření spokojenosti je důležitým krokem k tomu, aby knihovny lépe porozuměly potřebám a očekáváním svých návštěvníků a mohly tak reagovat na změny v jejich preferencích.

Standard vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit knihoven splnilo v roce 2024 30 % knihoven v Ústeckém kraji, což odpovídá 86 knihovnám z celkových 285. Tento standard častěji splňují větší knihovny s profesionálními pracovníky a širšími kapacitami. Nicméně i mezi menšími knihovnami, včetně těch v obcích do 500 obyvatel, se najdou takové, které tento standard naplňují. V některých případech se metodici setkávají s tím, že menší knihovny neevidují všechny své aktivity. Knihovníci často odůvodňují tento přístup tím, že komunitní setkávání, práce s dětmi a seniory považují za součást základních knihovnických služeb, které podle nich není třeba zvlášť evidovat. V těchto případech jde často o organizované kreativní dílničky, čtenářské kluby, setkávání nad literaturou či různé herní aktivity, jako jsou deskové hry nebo venkovní hry s dětmi. Metodici tyto situace pravidelně řeší a pomáhají knihovníkům korigovat pohled na evidenci těchto aktivit v rámci metodické podpory, čímž přispívají k lepšímu porozumění významu a potřebnosti systematického sledování a zaznamenávání těchto činností.

Standard spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi se v Ústeckém kraji rozvíjí v různých intenzitách v závislosti na místních podmínkách. V některých regionech, jako jsou Děčín, Litoměřice a Louny, knihovny aktivně spolupracují s místními školami a školkami, přičemž se

podílejí na rozvoji čtenářské gramotnosti a vzdělávacích aktivit. V oblastech s omezeným počtem školských zařízení, například v menších obcích, může být spolupráce náročnější. V Chomutově, Teplicích a Mostě jsou knihovny silně zapojené do vzdělávacích projektů, často navazují i širší partnerství, což rozšiřuje nabídku programů pro děti a mládež. Ústí nad Labem má největší kapacitu pro tuto spolupráci, přičemž krajská knihovna se podílí na aktivitách v širším okolí, ale i zde se v menších oblastech setkáváme s výzvami v důsledku nedostatku školských zařízení. V Žatci je spolupráce zajištěna především pověřenou knihovnou a několika menšími knihovnami, ale absence profesionálních knihoven omezuje možnosti širšího zapojení. Knihovny v Ústeckém kraji mají i přes regionální rozdíly vynikající roli v podpoře vzdělávacích aktivit a v obohacování místních komunit.

Služby pro uživatele se specifickými potřebami jsou v knihovnách Ústeckého kraje poskytovány různě intenzivně, přičemž většinou nejsou systematicky sledovány na úrovni jednotlivých knihoven. Nejvíce pozornosti této oblasti věnují větší a profesionální knihovny – ať už jde o krajskou knihovnu v Ústí nad Labem, nebo o pověřené knihovny v regionech, které často spolupracují s domovy seniorů, pečovatelskými službami a sociálními zařízeními. Mezi nejběžnější aktivity patří donáška knih imobilním čtenářům nebo programy zaměřené na prevenci sociálního vyloučení, zejména u starší generace. V menších knihovnách bývají možnosti omezenější, přesto se i tam objevují lokální iniciativy a snaha přizpůsobit služby potřebám konkrétních komunit. Celkově je v kraji vidět, že knihovny vnímají potřebu zpřístupňovat své služby i těm, kteří se do knihovny sami nedostanou – a podle svých možností na to reagují. Krajská knihovna navíc systematicky spolupracuje také s uživateli se zrakovým či sluchovým postižením, s nadanými dětmi a dalšími skupinami se specifickými potřebami, což ukazuje na širší a cílenost její práce v této oblasti.

PLNĚNÍ STANDARDU VKIS 2024 V JEDNOTLIVÝCH REGIONECH

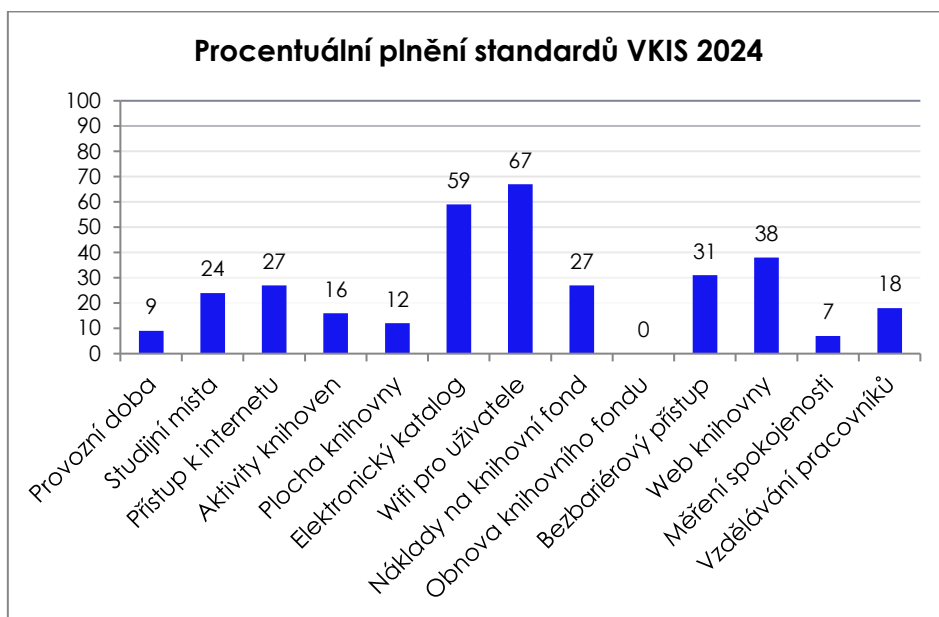
region DĚČÍN⁵

region Děčín	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	16	12	8	3	3	2	0	1	45

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	45	4	9 %
Studijní místa	všechny knihovny	45	11	24 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	45	12	27 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	45	7	16 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	17	2	12 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	29	17	59 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	45	30	67 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	45	12	27 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	45	0	0 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	45	14	31 %
Web knihovny	všechny knihovny	45	17	38 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	45	3	7 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	45	8	18 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Spolupráce se rozvíjí, zejména městské knihovny aktivně podporují čtenářskou gramotnost a vzdělávací aktivity pro děti.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Některé knihovny poskytují specifické služby, jako je donáška knih seniorům, a spolupracují s domy s pečovatelskou službou.		

⁵ V regionu Děčín v roce 2023 nepracovaly 4 knihovny z celkového počtu 45 knihoven, což může zkreslovat výsledky analýzy standardů VKIS pro tento region.

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region DĚČÍN

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost v roce 2024 nesplňovalo 91 % knihoven v regionu Děčín, což znamená, že pouze 4 z 45 knihoven splnily tento požadavek (2023: 91 %). Tento stav ukazuje na významné problémy s dostupností knihovnických služeb pro veřejnost, což může být důsledkem omezených personálních a materiálních kapacit některých knihoven. Vzhledem k vysokému procentu knihoven, které standard nesplňují, je třeba hledat způsoby, jak zlepšit provozní dobu a tím i dostupnost knihoven pro uživatele v regionu.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů představuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 přispělo minimální částkou 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů 12 knihoven z 45 v děčínském regionu, což představuje 27 % knihoven (v roce 2023 to bylo 24 %). Tento nárůst ukazuje na určité zlepšení v přístupu k financování knihovnických fondů, i když stále zůstává omezený. Co se týče plnění standardu 7% roční obnovy knihovního fondu, žádná knihovna v regionu Děčín tento standard v roce 2024 nesplnila, stejně jako v předchozích dvou letech. Tento stav naznačuje dlouhodobé potíže s pravidelnou obnovou vlastních knihovnických fondů.

Standard plochy knihovny splnilo v roce 2024 12 % knihoven v děčínském regionu v obcích nad 1 000 obyvatel, což je stejné procento jako v roce 2023. Tuto normu splňují 2 knihovny z celkového počtu 17 knihoven, přičemž obě se nacházejí v obcích s populací mezi 1 001 až 3 000 obyvateli. Přes úsilí o zajištění dostatečné plochy pro knihovní služby v těchto obcích stále existují knihovny, které nedosahují požadované úrovně, což může omezovat kvalitu poskytovaných služeb a komfort uživatelů.

Standard počtu studijních a relaxačních míst v roce 2024 plnilo 24 % knihoven v regionu Děčín, což představuje 11 knihoven z 45 (v roce 2023 to bylo 17 %). Tento nárůst ukazuje na zlepšení dostupnosti těchto míst pro uživatele. Nicméně v třech kategoriích podle počtu obyvatel (do 500 obyvatel, od 20 001 do 40 000 obyvatel⁶ a nad 40 000 obyvatel) nebyl standard splněn ani u jedné knihovny.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. V regionu Děčín se přístup k internetu a informačním technologiím v knihovnách postupně zlepšuje.

⁶ V této kategorii region Děčín knihovnu nemá.

V roce 2024 má 17 z 29 knihoven v obcích nad 500 obyvatel **elektronický katalog** na internetu, což představuje pozitivní pokrok, i když 12 knihoven tento standard ještě nesplňuje (v roce 2023 to bylo 16 knihoven). **Standard počtu stanic veřejného internetu** v současnosti splňuje 27 % knihoven (v roce 2023 to bylo 57 %), což naznačuje prostor pro zlepšení v této oblasti. Naopak pozitivní je, že 30 knihoven v regionu nabízí **wifi připojení**, což je o čtyři více než v předchozím roce (26 knihoven v roce 2023), a tímto způsobem zajišťují uživatelům větší flexibilitu při práci s vlastním zařízením. Tento trend ukazuje na rostoucí důraz knihoven na dostupnost moderních technologií pro širokou veřejnost.

Webovou stránku v roce 2024 mělo 38 % knihoven v děčínském regionu, což znamená, že 17 z celkového počtu 45 knihoven se aktivně prezentuje online. Tento mírný nárůst oproti loňskému roku (37 % v roce 2023) ukazuje na pozitivní trend v digitalizaci knihoven a jejich snahu o zajištění lepší dostupnosti informací pro uživatele. Webové stránky knihoven představují důležitý nástroj pro komunikaci s veřejností, zajišťování informovanosti a nabídky knihovních služeb.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven byl v roce 2024 sledován u profesionálních i neprofesionálních knihoven v regionu Děčín. Standard splnilo 8 knihoven, což odpovídá 18 % všech knihoven v regionu a představuje mírný nárůst oproti roku 2023, kdy tento standard splnilo 7 knihoven (15 %). Vzestup signalizuje pozitivní přístup k profesnímu rozvoji knihovníků. Větší zaměření na kvalifikaci a vzdělávání nejen zvyšuje odbornou úroveň knihovníků, ale přispívá i ke zlepšení kvality a dostupnosti knihovních služeb pro uživatele.

V roce 2024 splňovaly standard **měření spokojenosti uživatelů knihovny** (v rámci pětiletého období) 3 knihovny v regionu Děčín (tzn. 7 % knihoven regionu), z toho jedna knihovna profesionální a dvě neprofesionální. Všem obsluhovaným knihovnám byly předány informace o procesu měření spokojenosti uživatelů včetně předání příkladů a vzorů, jak šetření provádět. Tento krok ukazuje na snahu zlepšit služby knihoven a reagovat na zpětnou vazbu od uživatelů, i když implementace tohoto standardu zůstává omezená.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnilo 7 knihoven v regionu Děčín (2023: 7). Tato čísla zahrnují dvě knihovny v obcích do 500 obyvatel, tři knihovny v obcích od 501 do 3 000 obyvatel, jednu knihovnu v obci od 10 001 do 20 000 obyvatel a pověřenou knihovnu (v obci nad 40 000 obyvatel). Tento rozmanitý výběr ukazuje, že knihovny v různých typech obcí aktivně přispívají k místním vzdělávacím, kulturním a komunitním aktivitám, což podporuje jejich roli jako klíčových center pro rozvoj místních komunit.

Standard spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi není v regionu Děčín zatím plně sledován, přesto se tato spolupráce v praxi rozvíjí. Profesionální i mnohé menší knihovny pravidelně hostí návštěvy dětí z místních mateřských a základních škol. Mezi aktivní městské knihovny v této oblasti patří například Děčín, Benešov nad Ploučnicí, Česká Kamenice, Jílové, Dolní Podluží, Jiříkov, Šluknov a Velký Šenov. Tyto knihovny tak významně přispívají k podpoře čtenářské gramotnosti a rozvoji vzdělávacích aktivit ve svých komunitách.

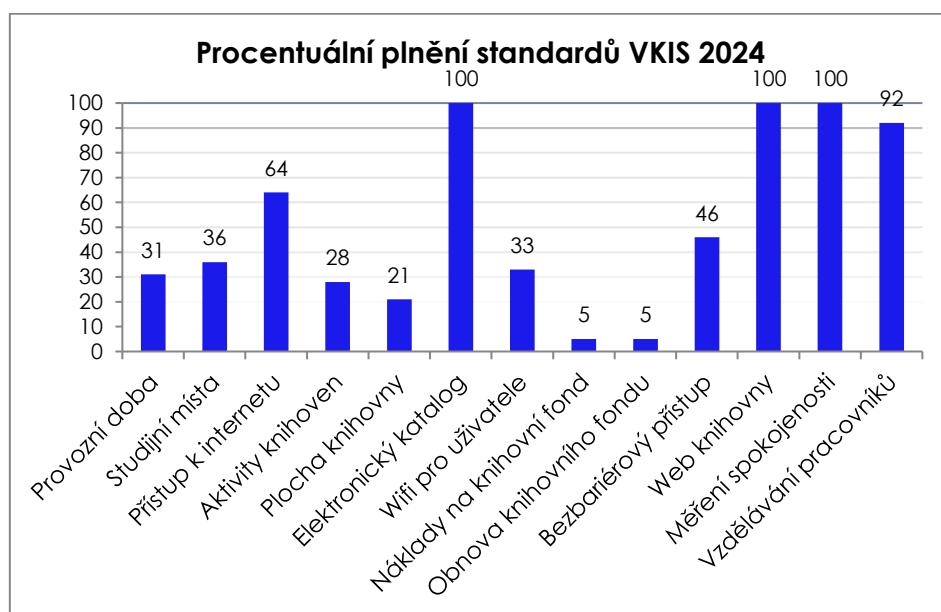
Standard služeb pro uživatele se specifickými potřebami je sledován spíše obecně než na úrovni jednotlivých knihoven. Některé knihovny však dlouhodobě poskytují specifické služby, jako je donáška knih seniorům přímo do jejich domovů. Tyto knihovny také aktivně spolupracují s místními domy s pečovatelskou službou a sociálními ústavy, čímž zajišťují přístup k literatuře a informacím pro uživatele, kteří by jinak měli omezené možnosti. Tato praxe ukazuje na vysokou míru sociální odpovědnosti knihoven v komunitách, které se zaměřují na inkluzi a podporu zranitelných skupin.

region CHOMUTOV

Region Chomutov	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	18	7	9	1	0	2	1	1	39

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	39	12	31 %
Studijní místa	všechny knihovny	39	14	36 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	39	25	64 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	39	11	28 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	14	3	21 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	21	21	100 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	39	13	33 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	39	2	5 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	39	2	5 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	39	18	46 %
Web knihovny	všechny knihovny	39	39	100 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	39	39	100 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	39	36	92 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Sledován obecně, probíhá v profesionálních knihovnách, v neprofesionálních podle místních podmínek.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Sledován obecně, více rozvíjen v profesionálních knihovnách, zejména práce se seniory a imobilními uživateli.		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region CHOMUTOV

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost v roce 2024 nesplnilo 69 % knihoven v regionu Chomutov, což je mírný nárůst oproti roku 2023, kdy standard nesplnilo 64 % knihoven. Z celkového počtu 39 knihoven splnilo požadovaný standard 12 knihoven. Rozdíly se objevují podle velikosti obcí. V obcích s 1 001 až 3 000 obyvateli a ve městech nad 40 000 obyvatel standard nesplnila žádná knihovna. Naopak v nejmenších obcích do 500 obyvatel byl standard splněn častěji.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů zahrnuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 splnily minimální požadavek na finanční prostředky na nákup knihovního fondu (30 Kč na obyvatele) pouze 2 knihovny z 39, tedy 5 %, stejně jako v roce 2023. Požadovanou 7% roční obnovu knihovního fondu dosáhlo 5 % knihoven regionu Chomutov, což je mírný pokles oproti roku 2023 (8 %). Žádná knihovna v regionu nesplnila oba tyto standardy současně. Ve všech velikostních kategoriích obcí se ukazuje nedostatečné financování vlastního knihovního fondu, což potvrzuje dlouhodobé problémy s jeho obnovou. Na druhou stranu 20 zřizovatelů přispělo v roce 2024 na výměnný fond, který knihovny v regionu aktivně využívají. Pověřená knihovna zpracovává knihy jen pro sedm knihoven, přičemž většinu přírůstků tvoří dary.

Standard plochy knihovny v roce 2024 splnilo 21 % knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel v chomutovském regionu, kde je tento standard sledován. Oproti roku 2022 (23 %) se jedná o mírný pokles. Požadovanou plochu splnily 3 knihovny ze 14, zatímco v předchozím roce to byly 3 knihovny ze 13. Ke změně parametru došlo v důsledku přesunu jedné knihovny do jiné kategorie podle počtu obyvatel v obci. Podrobnější analýza ukazuje, že v roce 2024 nebyl standard plochy splněn v žádné knihovně v obcích do 40 000 obyvatel. Jedinou výjimkou je knihovna v kategorii „více než 40 000 obyvatel“, která požadavky na plochu splňuje.

Standard počtu studijních a relaxačních míst plní 36 % knihoven v regionu Chomutov, tzn. 14 knihoven z 39, stejně jako v roce 2023. Podrobnější analýza ukazuje, že ve většině velikostních kategorií obcí nebyl tento standard splněn ani v jedné knihovně. Výjimku tvoří pouze kategorie „více než 40 000 obyvatel“, kde standard splnilo 100 % knihoven. V tomto případě se jedná o pověřenou knihovnu pro region Chomutov. Knihovny v menších obcích často nemají dostatečné prostorové kapacity nebo vybavení pro studijní a relaxační zóny.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. Všechny knihovny regionu Chomutov mají k dispozici **online katalog**, což zajišťuje uživatelům přístup k informacím o knihovním fondu a možnost využívat moderní knihovnické služby. **Standard počtu stanic veřejného internetu** splnilo 64 % knihoven, tedy 25 z 39 knihoven, což představuje mírné zlepšení oproti předchozímu roku (62 %). Dostupnost veřejného internetu se liší podle velikosti obce – v nejmenších obcích do 500 obyvatel standard splnilo 18 z 18 knihoven, zatímco v obcích s 3 001 až 10 000 obyvateli nebyl tento standard splněn ani v jedné knihovně. **Wifi připojení** poskytuje 13 knihoven v regionu Chomutov, což oproti předchozímu roku nepředstavuje změnu. V některých knihovnách nahrazuje wifi připojení pevné připojení k internetu a umožňuje uživatelům pracovat na vlastních zařízeních. U větších knihoven je častější kombinace přístupu k internetu na knihovních zařízeních a možnosti využít vlastní zařízení s připojením k wifi, což reflektuje rostoucí mobilitu a individuální potřeby uživatelů.

Webovou stránku měly roce 2024 všechny knihovny v regionu Chomutov, stejně jako v roce 2023 (100 %), což představuje nárůst oproti roku 2022, kdy webovou prezentaci mělo 98 % knihoven. Tento stav ukazuje na stabilní digitalizaci knihovnických služeb a snahu o zajištění online dostupnosti informací pro uživatele.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven byl v Chomutovském regionu v roce 2024 plně evidován u všech knihoven a splnilo jej celkem 36 knihoven, což představuje 92 % (2023: 35 knihoven). Nárůst plnění tohoto standardu je podporován pověřenou knihovnou v rámci regionálních funkcí prostřednictvím konzultací, metodické podpory a vzdělávacích aktivit. Kromě toho je do všech knihoven, včetně neprofesionálních, pořizována odborná literatura, například časopis *Čtenář*, který umožňuje knihovníkům získávat aktuální informace formou samostudia. Ve větších knihovnách s více zaměstnanci může být splnění standardu obtížnější. I když celkový počet hodin školení všech pracovníků překročí požadovanou hodnotu, nemusí být rovnoměrně rozdělen mezi jednotlivé zaměstnance tak, aby každý splnil minimální požadavek.

V roce 2024 splnilo **standard měření spokojenosti uživatelů knihovny** (v rámci pětiletého období) všech 39 knihoven v regionu Chomutov, stejně jako v roce 2023. Chomutovská knihovna a MěK Kadaň dodržují pětiletý cyklus, zatímco MěK Jirkov a Klášterec nad Ohří mají dotazník na svém webu celoročně. Městské knihovny provádějí šetření samostatně a samy si vyhodnocují výsledky. Pověřená knihovna připravuje dotazník pro obecní knihovny, které si jej následně vyhodnotí. Pokud je to potřeba, pověřená knihovna s výsledky dále pracuje.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnilo 11 z 39 knihoven v regionu Chomutov (28 %), zatímco v roce 2023 to bylo pouze 5 knihoven (13 %). Nejvyšší úspěšnost měly knihovny ve městech nad 40 000 obyvatel a v kategorii od 10 001 do 20 000, kde standard splnily všechny. Naopak žádná knihovna ho nesplnila v obcích s 3 001 až 5 000 a 20 000 až 40 000 obyvateli. Nejnižší poměr plnění byl u knihoven v obcích s 1 001 až 3 000 obyvateli (11 %). Knihovny v nejmenších obcích do 500 obyvatel dosáhly 28% úspěšnosti, což je lepší výsledek než u větších obcí do 5 000 obyvatel. Oproti roku 2023 došlo k výraznému zlepšení, zejména v menších obcích.

Standard spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi v regionu Chomutov není zatím plně sledován, nicméně v profesionálních knihovnách je tato spolupráce na vysoké úrovni. Knihovny nejenže aktivně pracují se školami a školkami, ale také navazují širší partnerství pro spolupráci se školskými zařízeními – například s krajskou knihovnou (Americké centrum či dobrovolnice z Německa pro lekce a konverzaci s rodilými mluvčími). I některé neprofesionální knihovny se snaží o spolupráci se vzdělávacími institucemi ve svých obcích, pokud zde škola či školka funguje. Důraz je kladen na práci se čtenáři z řad dětí a mládeže, aby knihovna byla přirozenou součástí jejich vzdělávání.

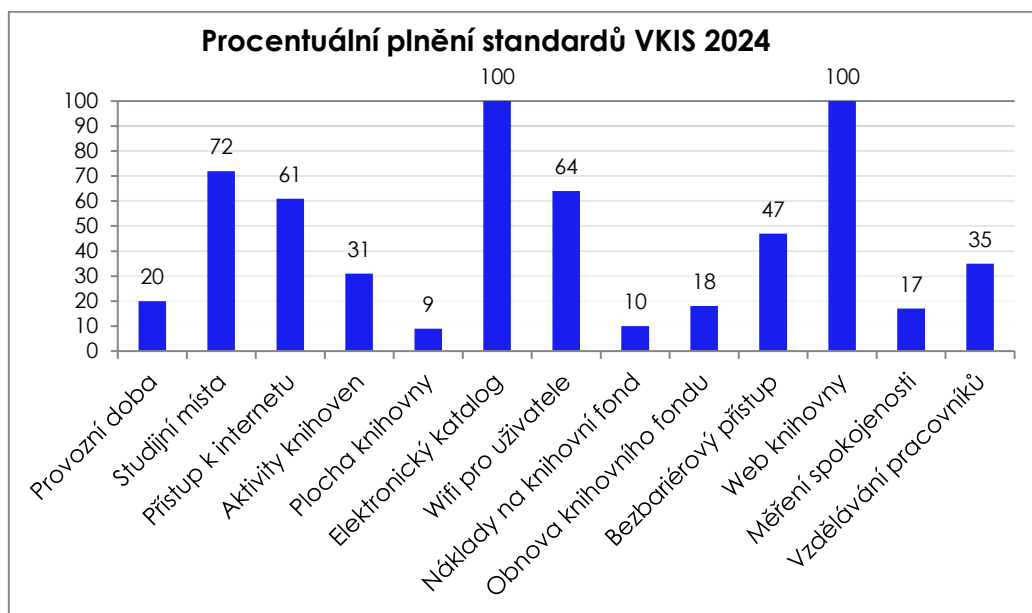
Standard služeb pro uživatele se specifickými potřebami je sledován spíše obecně než na úrovni jednotlivých knihoven. V profesionálních knihovnách je této oblasti věnována větší pozornost, přičemž se zaměřují zejména na spolupráci se seniory s cílem předcházet sociálnímu vyloučení. Knihovny spolupracují s pečovatelskými a sociálními zařízeními a v řadě z nich funguje donášková služba knih pro imobilní čtenáře. Přestože se intenzita těchto služeb liší podle možností jednotlivých knihoven, snaha o zpřístupnění knihovních fondů a aktivit lidem se specifickými potřebami je patrná napříč regionem.

region LITOMĚŘICE

region Litoměřice	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	44	17	17	1	2	1	1	0	83

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	83	17	20 %
Studijní místa	všechny knihovny	83	60	72 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	83	51	61 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	83	26	31 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	22	2	9 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	39	39	100 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	83	53	64 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	83	8	10 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	83	15	18 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	83	39	47 %
Web knihovny	všechny knihovny	83	83	100 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	83	14	17 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	83	29	35 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Spolupráce je na vysoké úrovni, ale možnosti zapojení menších knihoven závisí na dostupnosti škol a infrastruktury.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Služby zajišťuje 39 knihoven, v neprofesionálních knihovnách jsou možnosti omezenější.		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region LITOMĚŘICE

V roce 2024 nesplnilo **standard provozní doby pro** veřejnost 80 % knihoven v regionu Litoměřice, což je mírné zhoršení oproti roku 2023 (79 %). Z 83 knihoven splnilo standard pouze 17, zatímco v předchozím roce to bylo 18 z 84. Tento pokles naznačuje přetrvávající problémy s personálním a finančním zajištěním provozu, které mohou vést ke zkracování otevírací doby. Kromě toho může hrát roli i změna potřeb uživatelů nebo rušení méně vytížených knihoven.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů představuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 splnilo minimální částku 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů na jednoho obyvatele pouze 8 z 83 knihoven v regionu, tedy 10 %, což představuje mírný nárůst oproti roku 2023 (7 %). Pokud jde o obnovu knihovního fondu, požadovanou 7% roční obnovu splnilo 18 % knihoven. Tyto údaje ukazují, že většina knihoven stále nemá dostatečné finanční prostředky na pravidelnou aktualizaci fondu, což může ovlivnit kvalitu a atraktivitu nabízených dokumentů. Řada knihoven proto využívá jako formu obnovy fondu výměnný fond, který pomáhá rozšířit nabídku titulů i při omezených rozpočtových možnostech. Přesto mírné zlepšení naznačuje snahu některých knihoven udržet krok s požadavky na modernizaci fondu.

Standard plochy knihovny v roce 2024 splnilo pouze 9 % knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel v litoměřickém regionu, kde je tento ukazatel sledován. To znamená, že požadovanou velikost prostoru splňují pouze 2 z 22 knihoven, což je mírný pokles oproti roku 2023, kdy to bylo 10 %. Tento stav poukazuje na dlouhodobý problém s nedostatečnými prostorovými kapacitami knihoven, což může negativně ovlivnit komfort uživatelů i možnosti rozšiřování služeb. Omezená plocha často znamená méně místa pro studijní a komunitní aktivity, moderní vybavení nebo odpovídající uspořádání knihovního fondu.

Standard počtu studijních a relaxačních míst plní 72 % knihoven v regionu Litoměřice, tedy 60 z celkových 83 knihoven, což oproti roku 2023 (68 %) představuje mírné zlepšení. Situace se však výrazně liší podle velikosti obcí. Ve čtyřech kategoriích podle počtu obyvatel (3 001 – 5 000, 10 000 – 20 000, do 40 000 a nad 40 000 obyvatel) nesplnila tento standard ani jedna knihovna, což naznačuje omezené možnosti pro studium a volný čas v těchto lokalitách. Naopak v kategorii obcí s 5 001 – 10 000 obyvateli splnily požadavek všechny knihovny.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení a vstupovat do online katalogu knihovny. V roce 2024 měly všechny knihovny v litoměřickém regionu k dispozici **elektronický katalog**, což představuje zlepšení oproti roku 2023 (95 %). **Standard počtu veřejných internetových stanic** však splňuje pouze 61 % knihoven, což oproti předchozímu roku (63 %) znamená mírný pokles. **Wifi připojení** pro práci s vlastním zařízením nabízí 53 knihoven, tedy o dvě více než v roce 2023. Tyto údaje ukazují, že přístup k informačním technologiím v knihovnách se postupně zlepšuje, zejména v oblasti online katalogů, avšak dostupnost veřejných internetových stanic mírně klesá. To může naznačovat rostoucí důraz na wifi připojení a využívání vlastních zařízení namísto tradičních počítačových stanic.

Webovou stránku mělo v roce 2024 100 % knihoven v litoměřickém regionu, tedy všech 83 knihoven, což znamená plné pokrytí a zlepšení oproti roku 2023, kdy mělo webové stránky 99 % knihoven. Tento vývoj ukazuje rostoucí důraz na online prezentaci a dostupnost informací pro veřejnost.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven splnilo v roce 2024 v litoměřickém regionu 35 % knihoven, tedy 29 z celkových 83, což je výrazné zlepšení oproti roku 2023 (26 %). Tento nárůst naznačuje rostoucí důraz na odborné vzdělávání a profesní rozvoj knihovníků, což může vést ke zkvalitnění služeb pro veřejnost.

V roce 2024 splnilo **standard měření spokojenosti uživatelů** v rámci pětiletého období 14 knihoven v litoměřickém regionu, z toho 4 s profesionálními pracovníky a 10 neprofesionálních. Menší obecní knihovny toto měření často neprovádějí, zejména kvůli nízkému počtu registrovaných čtenářů a návštěvníků. V takových případech získávají knihovníci zpětnou vazbu převážně prostřednictvím osobních rozhovorů. Tento stav ukazuje, že systematické hodnocení spokojenosti uživatelů je v regionu spíše výjimkou, což může ovlivnit možnosti cíleného zlepšování knihovnických služeb.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnilo 31 % knihoven v litoměřickém regionu, tedy 26 z celkových 83 knihoven, což představuje výrazné zlepšení oproti roku 2023 (23 %). Nejvíce těchto knihoven se nachází v nejmenších obcích do 500 obyvatel (15 knihoven), následovaly obce s 501 – 1 000 obyvateli (5 knihoven), 1 001 – 3 000 obyvateli (2 knihovny), 5 001 – 10 000 obyvateli (2 knihovny) a 10 001 – 40 000 obyvateli (3 knihovny). Tento růst ukazuje na rostoucí snahu knihoven nabízet veřejnosti nejen přístup k literatuře, ale i širší spektrum vzdělávacích a komunitních aktivit.

Standard spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi je v litoměřickém regionu plněn na vysoké úrovni ve čtyřech profesionálních knihovnách, přičemž dalších 39 neprofesionálních knihoven tuto spolupráci také aktivně rozvíjí. V některých obcích však chybí školská zařízení, což omezuje možnosti navázání partnerství. V jiných případech spolupráci často přebírají větší knihovny v okolí, které lépe pokrývají vzdělávací potřeby regionu. Tento stav odráží jak rozmanitost knihovnické sítě v regionu, tak rozdílné možnosti zapojení knihoven do vzdělávacích aktivit v závislosti na jejich lokalitě a infrastruktuře.

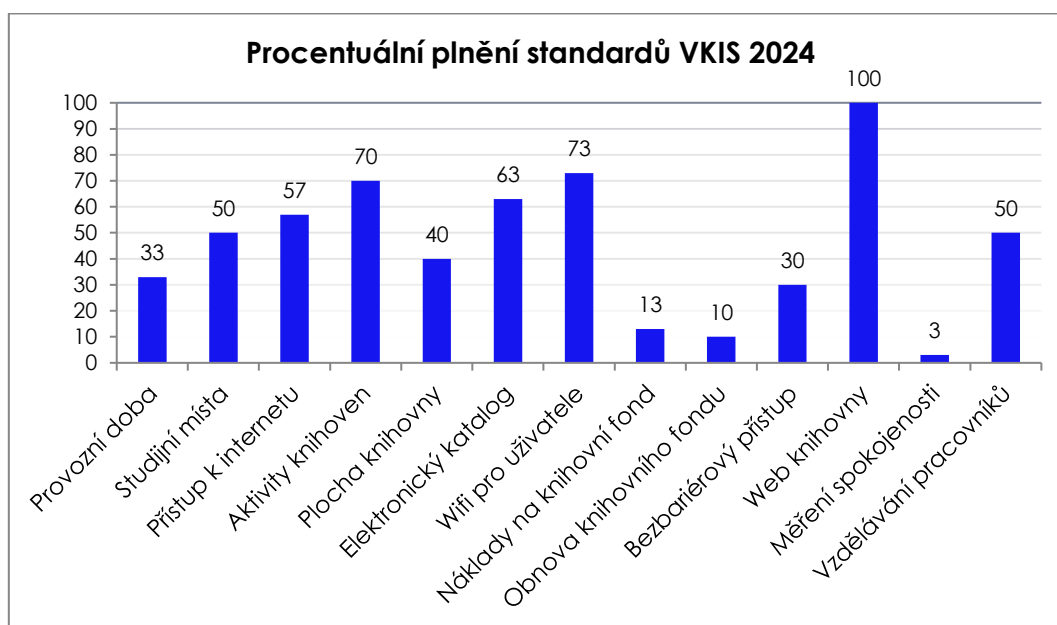
Standard služeb pro uživatele se specifickými potřebami je sledován spíše obecně než na úrovni jednotlivých knihoven, přesto jej plní 5 profesionálních a 34 neprofesionálních knihoven v litoměřickém regionu. Profesionální knihovny se této oblasti věnují intenzivněji a nabízejí širší spektrum služeb, přičemž se zaměřují především na seniory a prevenci jejich sociálního vyloučení. Tento přístup ukazuje rostoucí důraz na inkluzi v knihovnách, avšak stále existuje prostor pro rozšíření těchto služeb i v menších knihovnách, kde bývají možnosti omezenější.

region LOUNY

region Louny	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	11	9	7	1	1	1	0	0	30

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	30	10	33 %
Studijní místa	všechny knihovny	30	15	50 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	30	17	57 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	30	21	70 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	10	4	40 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	19	12	63 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	30	22	73 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	30	4	13 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	30	3	10 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	30	9	30 %
Web knihovny	všechny knihovny	30	30	100 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	30	3	10 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	30	15	50 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Spolupráce je na vysoké úrovni, řada knihoven se aktivně zapojuje.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Pověřená knihovna a větší městské mají bohaté zkušenosti, v menších obcích je prostor pro širší rozvoj.		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region LOUNY

Standard provozní doby pro veřejnost splnila v roce 2024 již třetina knihoven v regionu Louny, což představuje zlepšení oproti předchozím dvěma letům, kdy požadovanou dobu nedosahovalo přibližně 77 % knihoven. V roce 2024 nesplnilo tento standard 67 % knihoven, tedy 20 z celkových 30. Tento vývoj naznačuje pozitivní trend a snahu knihoven zvyšovat dostupnost služeb navzdory provozním omezením.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů se v roce 2024 v několika knihovnách regionu Louny přiblížila doporučeným standardům. Minimální částku 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů na jednoho obyvatele dodržely 4 z 30 knihoven, tedy 13 %, což je mírné zlepšení oproti roku 2023, kdy tuto částku splnily pouze 3 knihovny. **Standard 7% roční obnovy** KF naplnily v roce 2024 tři knihovny, tedy 10 % z celkového počtu. Stejného výsledku se dosáhlo i v roce 2023.

Standard minimální plochy knihovny na počet obyvatel plnilo v roce 2024 celkem 40 % knihoven v regionu Louny v obcích nad 1 000 obyvatel, tedy 4 z 10 sledovaných knihoven. Stejného výsledku bylo dosaženo i v roce 2023. Tento stabilní stav ukazuje, že část knihoven má adekvátní prostorové podmínky pro poskytování služeb veřejnosti. V dalších knihovnách se však stále projevují limity stávajících budov, což může ovlivňovat jak komfort uživatelů, tak možnosti rozvoje služeb.

Standard počtu studijních a relaxačních míst v roce 2024 splnilo 50 % knihoven v regionu Louny, tedy 15 z celkových 30. Stejného výsledku dosáhly knihovny i v roce 2023, což svědčí o stabilní úrovni tohoto ukazatele. Polovina knihoven tak poskytuje uživatelům odpovídající podmínky pro studium i odpočinek. V ostatních případech může být rozvoj těchto prostor limitován velikostí knihoven nebo stavebním uspořádáním. I přesto je patrné, že řada knihoven v regionu vnímá potřebu vytvářet kvalitní a funkční prostředí pro své návštěvníky.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím naplňuje většina knihoven v regionu Louny různými formami – zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. Výrazný posun nastal v oblasti **online katalogů** – v roce 2024 jej nabízelo 12 z 19 knihoven v obcích nad 500 obyvatel, tedy 63 %, oproti 53 % v roce 2023. **Wifi připojení** pro uživatele poskytuje 22 knihoven, což představuje 73 % z celkového počtu a mírné zlepšení oproti předchozímu roku (2023: 21 knihoven). Tento trend ukazuje, že knihovny stále více podporují využívání vlastních zařízení uživatelů. Naopak

počet stanic veřejného internetu mírně klesá – v roce 2024 splnilo standard 57 % knihoven, zatímco v roce 2023 60 %. Tento vývoj však odráží změnu potřeb uživatelů, kteří dnes dávají přednost bezdrátovému připojení před stacionární technikou.

Webovou stránku má 100 % knihoven v regionu Louny, což je stav, který se udržuje na stejné úrovni již od roku 2020, kdy byl tento standard krajskou knihovnou poprvé vyhodnocován. Plné pokrytí potvrzuje, že knihovny považují online komunikaci za samozřejmou součást své činnosti a aktivně ji udržují.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven byl v roce 2024 sledován u profesionálních i neprofesionálních knihoven. V regionu Louny jej splnilo 50 % knihoven, což představuje 15 z 30 knihoven (2023: 14 knihoven). Tento výsledek ukazuje na stoupající tendenci, která reflektuje rostoucí důraz na odborný rozvoj pracovníků v regionu.

V roce 2024 splnila **standard měření spokojenosti uživatelů** pouze 1 knihovna v regionu Louny, což představuje 3 %. Tento výsledek ukazuje, že měření spokojenosti není běžně zavedeným standardem v knihovnách regionu. Průzkum spokojenosti byl prováděn v obcích prostřednictvím dotazníků v roce 2018 a v pověřené knihovně v roce 2022. I přesto, že existuje snaha o získání zpětné vazby, je stále prostor pro širší implementaci a pravidelnou evaluaci těchto průzkumů.

Standard vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit v roce 2024 splnilo 70 % knihoven v regionu Louny, což představuje 21 knihoven z 30. Tento výsledek ukazuje pozitivní trend ve zvyšujícím se zapojení knihoven do těchto aktivit, oproti 18 knihovnám v roce 2023.

Standard spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi je v regionu Louny plněn na vysoké úrovni. Řada knihoven v regionu se aktivně zapojuje do vzdělávacích aktivit a spolupracuje s místními školami, školkami a dalšími vzdělávacími organizacemi. V těch nejmenších oblastech často školská zařízení chybí, což může ztížit možnost navázání partnerství, případně spolupráci přebírají knihovny s širšími možnostmi, které dokážou lépe pokrýt vzdělávací potřeby dětí a žáků.

Standard služeb pro uživatele se specifickými potřebami je sledován spíše obecně než na úrovni jednotlivých knihoven i v regionu Louny. V oblasti poskytování služeb pro uživatele se specifickými potřebami mají knihovny v regionu různé přístupy. Zejména pověřená knihovna má v této oblasti bohaté zkušenosti a propracovaný systém služeb zaměřených na seniory a prevenci jejich sociálního vyloučení. Tato knihovna aktivně rozvíjí a přizpůsobuje své služby tak, aby vyhovovaly potřebám všech uživatelů, včetně těch, kteří mají specifické požadavky. I když ostatní knihovny v regionu také poskytují podobné služby, stále existuje prostor pro jejich širší rozvoj, zejména v menších obcích, kde jsou možnosti omezené.

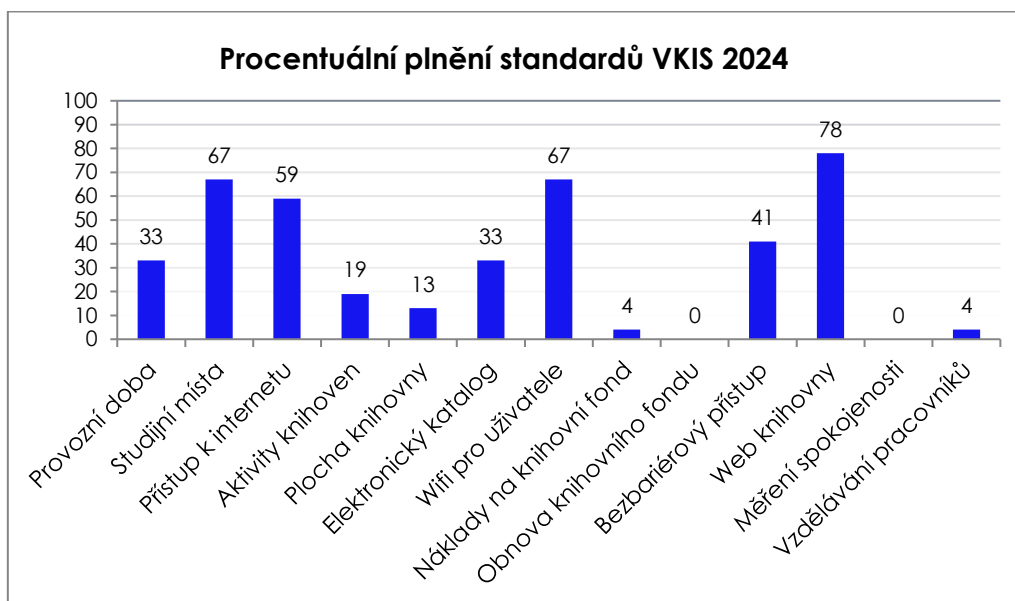
region MOST⁷

region Most	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	15	4	4	2	0	0	1	1	27

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	27	9	33 %
Studijní místa	všechny knihovny	27	18	67 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	27	16	59 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	27	5	19 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	8	1	13 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	12	4	33 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	27	18	67 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	27	1	4 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	27	0	0 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	27	11	41 %
Web knihovny	všechny knihovny	27	21	78 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	27	0	0 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	27	1	4 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Do spolupráce se zapojují především větší profesionální knihovny.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Na služby se zaměřují spíše větší profesionální knihovny, zejména jsou to služby pro seniory a imobilní uživatele.		

⁷ V regionu Most v roce 2024 nepracovaly 3 knihovny z celkového počtu 27 knihoven, což může zkreslovat výsledky analýzy standardů VKIS pro tento region.

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region MOST

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost v roce 2024 nesplňuje 67 % knihoven v regionu Most. Standard plnilo 9 knihoven z 27, což je stejné číslo jako v roce 2023. I když většina knihoven v tomto regionu standard nedosahuje, výsledky ukazují stabilitu v počtu knihoven, které provozní dobu splňují. Tento údaj může posloužit jako podklad pro další kroky k optimalizaci otevíracích hodin a zajištění lepší dostupnosti knihoven pro veřejnost.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů představuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 přispěla 1 knihovna z 27 v regionu Most minimální částkou 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů na jednoho obyvatele, což představuje 4 % knihoven. Tento výsledek je zlepšením oproti roku 2023, kdy tento standard splnily pouze 2 % knihoven. Pokud jde o plnění 7% roční obnovy knihovního fondu, žádná knihovna v regionu Most v roce 2024 tento standard neplnila, stejně jako v roce 2023. I když tento ukazatel v regionu stále představuje výzvu, výsledky naznačují prostor pro zlepšení a mohou být podnětem pro efektivnější plánování obnovy fondu v následujících letech.

Standard plochy knihovny splnilo v roce 2024 jen 13 % knihoven v mosteckém regionu v obcích nad 1 000 obyvatel, což je stejné jako v letech 2022 a 2023. Tento výsledek znamená, že standard splnila 1 knihovna z celkového počtu 8, a to v obci v kategorii od 1 001 do 3 000 obyvatel. I když pouze malý podíl knihoven tento standard splňuje, výsledky ukazují na stabilitu v této oblasti. Je důležité pokračovat v podpoře zajištění odpovídajících prostorových podmínek pro knihovny, aby mohly plně vyhovět potřebám veřejnosti.

Standard počtu studijních a relaxačních míst splnilo v roce 2024 celkem 67 % knihoven v regionu Most, což je stejné číslo jako v roce 2023. To představuje 18 knihoven z 27. Ve dvou kategoriích podle počtu obyvatel (kategorie od 501 do 1 000 obyvatel a kategorie nad 40 000 obyvatel) nebyl standard splněn ani u jedné knihovny. Na druhé straně, ve třech kategoriích (od 1 001 do 3 000 obyvatel, od 5 001 do 10 000 obyvatel a od 20 001 do 40 000 obyvatel) splnilo standard 100 % knihoven, což ukazuje na dobrou kvalitu poskytovaných služeb v těchto oblastech.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. Pokud jde o **online katalogy**, 4 z 12 knihoven v obcích nad 500 obyvatel v regionu Most mají elektronický katalog na internetu, což představuje zlepšení oproti roku 2023, kdy tento standard splnily

3 knihovny. **Standard počtu stanic veřejného internetu** splňuje 59 % knihoven, což je stabilní výsledek, který se nezměnil od roku 2023. Tento ukazatel zůstává v posledních letech konstantní. Řada knihoven v regionu Most rovněž nabízí **wifi připojení**, které uživatelé mohou využívat pro práci s vlastními zařízeními. Wifi připojení je k dispozici v 18 knihovnách, což je nárůst oproti předchozím 16 knihovnám v letech 2022 a 2023.

Webovou stránku mělo v roce 2024 78 % knihoven v mosteckém regionu, což představuje 21 knihoven z 27 (v roce 2023 to bylo 22 knihoven). Ideálním cílem by však mělo být, aby všechny knihovny v regionu měly vlastní webovou stránku, čímž by byl zajištěn plný přístup k informacím pro širokou veřejnost.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven byl v roce 2024 sledován jak u profesionálních, tak i u neprofesionálních knihoven. V regionu Most tento standard splnila 4 % knihoven, což představuje 1 knihovnu z 27 (v roce 2023 to byla také 1 knihovna). I když počet knihoven, které splnily tento standard, zůstává zatím na nízké úrovni, výsledky ukazují, že téma vzdělávání pracovníků je aktuální. Posun směrem k širšímu naplňování standardu může být v budoucnu důležitým krokem k dalšímu profesnímu rozvoji knihoven v regionu.

Standard měření spokojenosti uživatelů knihovny (v rámci pětiletého období) dosud nesplnila žádná knihovna v regionu Most, což je dlouhodobý trend. Tento ukazatel nabízí prostor pro zlepšení, a jeho implementace by mohla přinést cenné podněty pro rozvoj služeb a spokojenost uživatelů knihoven v regionu.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnilo 19 % knihoven v regionu Most, což představuje 5 knihoven z 27 (v roce 2023 byly pouze 2 knihovny). Knihovny, které tento standard v regionu Most splnily, spadají do tří různých kategorií podle počtu obyvatel: do kategorie do 500, od 501 do 1 000 a do kategorie od 20 001 do 40 000 obyvatel. Tento rozmanitý přístup ukazuje, že aktivní programy a komunitní služby se mohou úspěšně rozvíjet napříč různými „typy“ knihoven.

Standard spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi je v regionu Most naplňován. Aktivní jsou především pověřená knihovna a profesionální knihovny, které se zapojují do vzdělávacích aktivit a navazují spolupráci s místními školami, školkami i dalšími vzdělávacími subjekty. Příkladem dobré praxe je zejména Městská knihovna Litvínov, která nabízí pestrý program pro děti a dlouhodobě spolupracuje s místními školami.

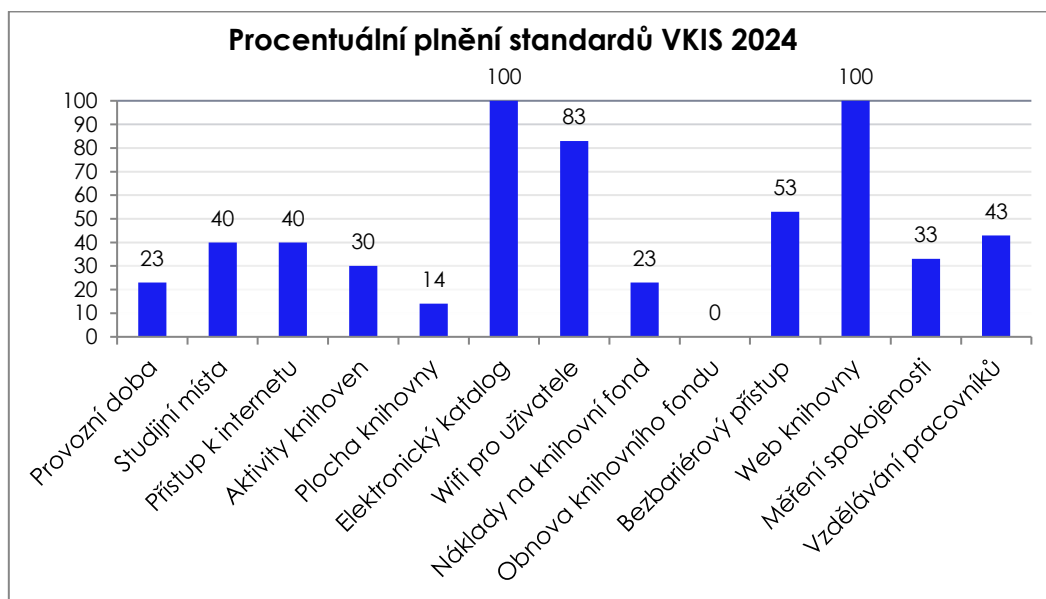
Standard služeb pro uživatele se specifickými potřebami je v regionu naplňován s různou intenzitou, přičemž větší pozornost této oblasti věnují zejména větší profesionální knihovny. Ty se zaměřují především na spolupráci se seniory a snaží se předcházet jejich sociálnímu vyloučení. Často spolupracují s pečovatelskými a sociálními zařízeními, případně nabízejí donáškovou službu knih pro imobilní čtenáře.

region TEPLICE

region Teplice	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	5	11	7	2	2	2	0	1	30

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	30	7	23 %
Studijní místa	všechny knihovny	30	12	40 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	30	12	40 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	30	9	30 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	14	2	14 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	25	25	100 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	30	25	83 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	30	7	23 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	30	0	0 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	30	16	53 %
Web knihovny	všechny knihovny	30	30	100 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	30	10	33 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	30	13	43 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Zapojují se především větší a profesionální knihovny, mj. pověřená knihovna.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Služby se zaměřují hlavně na seniory a imobilní čtenáře, a to zejména ve větších profesionálních knihovnách		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region TEPLICE

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost v roce 2024 nesplňuje 77 % knihoven v regionu Teplice. Standard plnilo 7 knihoven z 30, což je stejné číslo jako v roce 2023. I když většina knihoven v tomto regionu stále nedosahuje stanoveného standardu, výsledky ukazují stabilitu v počtu knihoven, které provozní dobu splňují. Tento údaj může posloužit jako základ pro další kroky, které povedou k lepší dostupnosti knihoven pro veřejnost v budoucnu.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů představuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. Minimální částkou 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů přispělo 7 knihoven z 30 v regionu Teplice, což představuje 23 % knihoven (v roce 2022 to bylo 33 %, v roce 2023 27 %). Pokud jde o plnění 7% roční obnovy knihovního fondu, v roce 2024 tento standard nesplnila žádná knihovna v regionu Teplice (stejně jako v letech 2022 a 2023). Tento ukazatel naznačuje oblast, kde je prostor pro zlepšení a kde se dají zavést opatření pro efektivnější obnovu fondu v nadcházejících letech. Knihovny v regionu Teplice však využívají výměnné fondy jako nástroj pro „obnovu fondu“, což přispívá k udržení uživatelské přívětivosti a aktuálnosti nabízených dokumentů.

Standard plochy knihovny v roce 2024 splnilo 14 % knihoven v teplickém regionu v obcích nad 1 000 obyvatel, což je stejné číslo jako v roce 2022 a 2023. Tento standard splnily 2 knihovny z celkového počtu 14 (obě v obcích s počtem obyvatel od 1 001 do 3 000). Výsledky naznačují, že je v této oblasti stále prostor pro zlepšení.

Standard počtu studijních a relaxačních míst splnilo v letech 2024 celkem 40 % knihoven v regionu Teplice, což představuje 12 knihoven z 30 (stejný výsledek jako v letech 2022 a 2023). Ve dvou kategoriích podle počtu obyvatel nebyl standard splněn ani u jedné knihovny (v kategoriích od 3 001 do 5 000 obyvatel a nad 40 000 obyvatel).

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. V roce 2024 všechny knihovny v regionu Teplice nabízely přístup k **elektronickému katalogu** na internetu, což je stabilní trend, který pokračuje z předchozích let. **Standard počtu stanic veřejného internetu** splnilo 40 % knihoven (v roce 2023 to bylo 33 %), což ukazuje na postupné zlepšení dostupnosti veřejného internetu. Velká část knihoven v regionu poskytuje svým uživatelům **wifi připojení** pro práci s vlastním zařízením. Tento typ služby nabízí 25 knihoven v teplickém regionu (v roce 2023 to bylo 23 knihoven), což svědčí o rostoucí dostupnosti moderního technologického zázemí pro návštěvníky.

Webovou stránku má v roce 2024 100 % knihoven v teplickém regionu, což je stabilní výsledek, který se nemění již od roku 2020, kdy byl standard krajskou knihovnou vyhodnocován. Tento standard je nyní plně splněn u všech knihoven, což zajišťuje plný online přístup k informacím pro všechny uživatele.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven byl v roce 2024 sledován u profesionálních i neprofesionálních knihoven v regionu Teplice. Tento standard splnilo 43 % knihoven, což představuje 13 knihoven z 30 (v roce 2023 to bylo 10 knihoven). Tento pozitivní nárůst ukazuje na zlepšení v oblasti odborného vzdělávání knihovníků a odráží rostoucí důraz na jejich profesní rozvoj.

V roce 2024 splňovalo **standard měření spokojenosti uživatelů** knihovny (v rámci pětiletého období) 10 knihoven v regionu Teplice, což představuje 33 %. Oproti předchozímu roku, kdy to bylo 27 %, došlo k pozitivnímu nárůstu v plnění tohoto standardu. Tento trend naznačuje rostoucí zájem o systematické měření spokojenosti uživatelů, což přispívá k dalšímu zlepšování služeb knihoven v regionu.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnilo 30 % knihoven v regionu Teplice, což znamená 9 knihoven z 30 (v roce 2023 to bylo také 9 knihoven). Tento stabilní výsledek ukazuje na zájem knihoven o poskytování pestrých a kvalitních aktivit pro uživatele napříč různými kategoriemi obcí, čímž přispívají k obohacení kulturního a komunitního života v regionu.

Spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi v regionu Teplice je aktivně podporována především většími a profesionálními knihovnami, které se zapojují do různých vzdělávacích aktivit. Tyto knihovny často navazují spolupráci s místními školami, školkami a dalšími vzdělávacími subjekty. Příkladem dobré praxe je Regionální knihovna Teplice, která nabízí širokou nabídku programů pro děti a dlouhodobě spolupracuje s okolními školami.

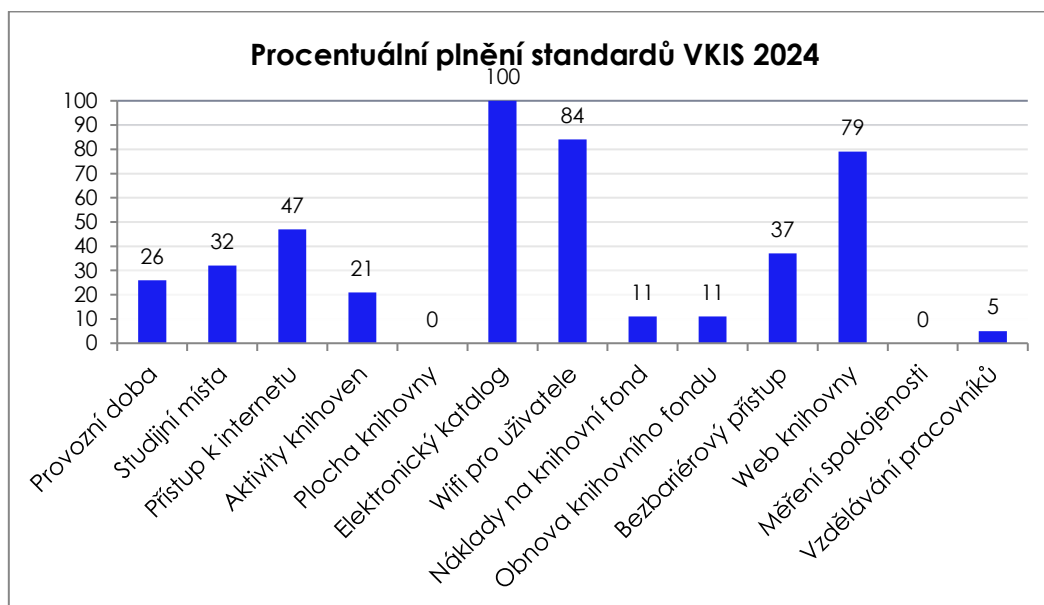
Služby pro uživatele se specifickými potřebami v regionu Teplice jsou poskytovány s různou intenzitou, přičemž větší pozornost těmto službám věnují hlavně větší profesionální knihovny. Tyto knihovny se soustředí na pomoc seniorům a na prevenci jejich sociálního vyloučení. Často spolupracují s pečovatelskými a sociálními zařízeními a nabízejí donáškovou službu knih pro imobilní čtenáře.

region ÚSTÍ NAD LABEM

region Ústí n. L.	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	4	6	6	2	0	0	0	1	19

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	19	5	26 %
Studijní místa	všechny knihovny	19	6	32 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	19	9	47 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	19	4	21 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	9	0	0 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	15	15	100 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	19	16	84 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	19	2	11 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	19	2	11 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	19	7	37 %
Web knihovny	všechny knihovny	19	15	79 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	19	0	0 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	19	1	5 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Spolupráce probíhá v menších knihovnách částečně, největší rozsah spolupráce je v krajské knihovně.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Největší rozsah služeb je v krajské knihovně, v menších knihovnách jsou tyto služby spíše ojedinělé.		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region ÚSTÍ NAD LABEM

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost v roce 2024 splnilo 5 z 19 knihoven v regionu Ústí nad Labem. To představuje 26 % knihoven. Ačkoli většina knihoven zatím tento standard nedosahuje (74 %), situace se oproti roku 2023 výrazně nezměnila – tehdy nesplňovalo požadovanou dobu otevření 72 % knihoven. Výsledky ukazují, že provozní doba zůstává pro mnohé knihovny výzvou, zároveň však poskytují důležitý podklad pro další plánování a podporu v této oblasti.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů představuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 splnily 2 z 19 knihoven v regionu Ústí nad Labem doporučenou minimální částku 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů na jednoho obyvatele. To představuje 11 % knihoven, což je pokles oproti roku 2023, kdy tento standard dodrželo 22 % knihoven. Pozitivní posun však nastal v plnění doporučené 7% roční obnovy knihovního fondu. Tento ukazatel splnilo 11 % knihoven, zatímco v předchozím roce nebyla tato hranice dosažena v žádné knihovně. Výsledky ukazují, že i přes omezené finanční možnosti některé knihovny dokázaly posílit obnovu svého fondu, což je dobrý signál pro další rozvoj.

Standard plochy knihovny neplní ani jedna knihovna ústeckého regionu v obcích nad 1 000 obyvatel, u nichž je tento standard sledován. Tento stav zůstává beze změny oproti předchozím letům 2020–2023, kdy byly sledovány stejné ukazatele. Výsledky ukazují na dlouhodobě omezené prostorové možnosti knihoven v dané kategorii, zároveň ale podtrhují důležitost plánování a podpory zřizovatelů při zajištění odpovídajícího zázemí pro moderní knihovnické služby.

Standard počtu studijních a relaxačních míst v roce 2024 splnilo 5 z 19 knihoven v regionu Ústí nad Labem, tedy 32 % knihoven. Výsledek je téměř totožný s rokem 2023, kdy standard plnilo 33 % knihoven. Pozitivní je, že v kategorii obcí nad 40 000 obyvatel byl standard naplněn na 100 % – v této kategorii je sice zastoupena pouze jedna knihovna, a to krajská knihovna, přesto tento výsledek ukazuje na dobré prostorové a funkční vybavení větších knihoven. Údaje zároveň podtrhují potřebu podporovat vznik a rozvoj kvalitních uživatelských prostor i v menších knihovnách.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím zahrnuje možnost uživatelů využívat internet, případně použít wifi připojení, a vstupovat do online katalogu knihovny. Všechny

knihovny v obcích nad 500 obyvatel v regionu Ústí nad Labem (15 z 15) měly i v roce 2024 zpřístupněný **online katalog na internetu**, což znamená stoprocentní pokrytí – stejně jako v roce 2023. **Standard počtu stanic veřejného internetu** splňuje 47 % knihoven, což je mírný pokles oproti předchozím 50 % v roce 2023. Řada knihoven však rozšiřuje možnosti připojení prostřednictvím bezdrátové sítě. **Wifi připojení**, které umožňuje práci s vlastním zařízením, nabízí 16 knihoven v regionu, tedy 84 %, což představuje mírný nárůst oproti loňskému roku (2023: 15 knihoven).

Webovou stránku v roce 2024 mělo 15 z 19 knihoven v regionu Ústí nad Labem, což představuje 79 % – téměř stejný podíl jako v roce 2023 (78 %). Menší pokles oproti dřívějším letům souvisí se změnou správy webových stránek, ke které došlo již v roce 2022, kdy byla tato agenda převedena z okresní metodiky na jednotlivé obce jako zřizovatele knihoven. Pro zajištění základní online prezentace každé knihovny byly na webu krajské knihovny vytvořeny samostatné podstránky v rámci oddílu okresní metodiky. Plnohodnotná správa webových stránek (ať už samostatných, nebo součástí obecních webů) však nyní spadá do kompetence jednotlivých obcí.

Standard kvalifikace a dalšího vzdělávání knihovníků byl v roce 2024 sledován jak u profesionálních, tak i u neprofesionálních knihoven. V regionu Ústí nad Labem splnila tento standard jedna knihovna, což představuje první pozitivní posun oproti roku 2023, kdy nebyla evidována žádná knihovna, která by standard naplnila. I když většina knihoven zatím podmínky standardu nesplňuje, v některých z nich probíhá vzdělávání pracovníků systematicky a je řádně evidováno (zejména v knihovně krajské, která standard plní z 55,4 %). To naznačuje rostoucí zájem o profesní rozvoj a vytváří dobrý základ pro zlepšení v dalších letech.

V roce 2024 neprobíhalo v žádné z knihoven regionu Ústí nad Labem oficiální **měření spokojenosti uživatelů**. Do plnění příslušného standardu tak v rámci pětiletého sledovaného období nespadá žádná z knihoven tohoto okresu. Téma uživatelské spokojenosti však zůstává důležitou oblastí pro další rozvoj služeb knihoven. Zkušenosti z jiných regionů ukazují, že i jednoduché formy zpětné vazby mohou přinést cenné podněty pro zlepšení nabídky a komunikace s veřejností.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnily 4 z 19 knihoven v regionu Ústí nad Labem, tedy 21 % knihoven. Stejný počet knihoven tento standard naplnil i v roce 2023. Zastoupeny byly čtyři různé velikostní kategorie obcí – tři od menších obcí (501 až 5 000 obyvatel) a krajská knihovna ve městě nad 40 000 obyvatel. Výsledky ukazují, že aktivní a rozmanitá nabídka programů se může rozvíjet napříč různě velkými knihovnami, a to i v menších obcích.

Standard spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi je v regionu Ústí nad Labem plněn částečně, standard zatím není plně sledován. Některé knihovny aktivně spolupracují s místními školami, školkami a dalšími vzdělávacími organizacemi, případně konzultují s metodickým pracovištěm, jak takovou spolupráci zahájit. V menších obcích však často chybí školská zařízení, což může ztížit navázání partnerství. Největší rozsah spolupráce je v krajské knihovně, která spolupracuje nejen se všemi typy školských zařízení, ale i s místní univerzitou. V některých případech krajská knihovna přebírá spolupráci za menší knihovny v regionu, což znamená, že ji navštěvují školy i z okolních obcí nebo jiným způsobem spolupracují s těmito školami, místo aby spolupráce probíhala přímo v místních knihovnách. Důvodem je často omezená kapacita a možnosti menších knihoven, které nemohou pokrýt potřeby škol v širším okolí.

Služby pro uživatele se specifickými potřebami jsou nejrozsáhleji rozvinuty v krajské knihovně, která se této oblasti věnuje systematicky a dlouhodobě. Spolupracuje například s lidmi se zrakovým či sluchovým postižením, s nadanými dětmi i dalšími skupinami, které vyžadují individuální přístup, a dokáže tak cíleně reagovat na jejich potřeby. V menších knihovnách bývá nabídka těchto služeb zpravidla užší, ale i tam se objevují iniciativy, které se snaží

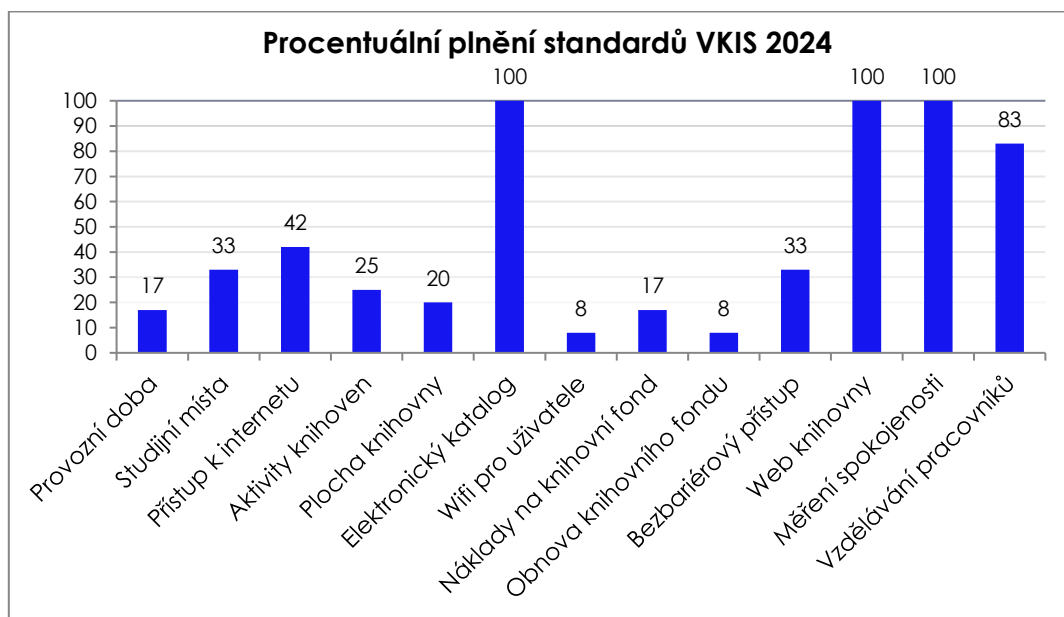
znevýhodněným čtenářům přístup ke knihám a dalším službám knihovny co nejvíce usnadnit – podle toho, jaké mají knihovny personální i provozní možnosti.

region ŽATEC

region Žatec	Počet knihoven podle kategorií								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven	3	4	4	0	0	1	0	0	12

Kritérium	Doporučeno pro	Počet knihoven celkem	Splnilo knihoven	Splnilo %
Provozní doba pro veřejnost	všechny knihovny	12	2	17 %
Studijní místa	všechny knihovny	12	4	33 %
Přístup k internetu	všechny knihovny	12	5	42 %
Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven	všechny knihovny	12	3	25 %
Plocha knihovny	knihovny v obcích nad 1 000 obyvatel	5	1	20 %
Elektronický katalog	knihovny v obcích nad 500 obyvatel	9	9	100 %
Wifi pro uživatele	všechny knihovny	12	1	8 %
Náklady na knihovní fond	všechny knihovny	12	2	17 %
Obnova knihovního fondu	všechny knihovny	12	1	8 %
Bezbariérový přístup	všechny knihovny	12	4	33 %
Web knihovny	všechny knihovny	12	12	100 %
Měření spokojenosti	profesionální knihovny	12	12	100 %
Vzdělávání pracovníků knihoven	profesionální knihovny	12	10	83 %
Spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi	všechny knihovny	Nejvýrazněji probíhá v pověřené knihovně, aktivně ve dvou neprofesionálních knihovnách a v omezené míře ve třech dalších.		
Služby pro uživatele se specifickými potřebami	všechny knihovny	Nejvýrazněji zajišťuje pověřená knihovna, ostatní dle možností.		

KOMENTÁŘ K JEDNOTLIVÝM STANDARDŮM – region ŽATEC

Region Žatec má knihovny v obcích do 500 obyvatel a 501 až 3 000 obyvatel, přičemž jedinou profesionální knihovnou v oblasti je pověřená knihovna, která spadá do kategorie 10 001 až 20 000 obyvatel.

Standard provozní doby knihovny pro veřejnost v roce 2024 nesplňuje 83 % knihoven v regionu Žatec, což odpovídá stejnému stavu jako v roce předchozím. Standard splnily pouze 2 knihovny z 12, a to v kategoriích obcí s 501 až 1 000 obyvateli a 10 001 až 20 000 obyvateli. Ve většině ostatních knihoven provozní doba neodpovídá stanoveným požadavkům, což může být důsledkem omezených personálních kapacit nebo místních podmínek.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů představuje minimální částku na nákup dokumentů na jednoho obyvatele a plnění obnovy KF. V roce 2024 splnily minimální částku 30 Kč na nákup knih a dalších dokumentů pouze dvě knihovny, což odpovídá 17 % knihoven v regionu, stejně jako v roce 2023. Požadované 7% roční obnovy knihovního fondu dosáhlo 8 % knihoven, což představuje mírné zlepšení oproti roku 2023, kdy tento standard neplnila žádná knihovna. Celkově zůstává financování obnovy knihovního fondu v regionu na nízké úrovni.

Standard plochy knihovny v roce 2024 splnila pouze jedna knihovna v obci s 1 001 až 3 000 obyvateli, což odpovídá 20 % knihoven v oblasti, v níž je standard sledován. Stejně výsledky byly zaznamenány i v roce 2023. Celkově tak zůstává situace prostorového zajištění knihoven stabilní, avšak bez zlepšení, a podmínky pro rozvoj knihovnických služeb z hlediska plochy zůstávají v regionu dlouhodobě omezené.

Standard počtu studijních a relaxačních míst v roce 2024 splnilo 33 % knihoven v regionu Žatec, tedy 4 z 12 knihoven, což odpovídá výsledkům z roku 2023. Nejlépe je na tom pověřená knihovna v kategorii 10 001 až 20 000 obyvatel, která jako jediná profesionální knihovna v regionu standard plní na 100 %. V menších obcích však většina knihoven požadovaný počet míst nenabízí, což může omezovat možnosti návštěvníků využívat knihovnu ke studiu či volnočasovým aktivitám. Celkově zůstává situace v této oblasti stabilní.

Standard přístupu k internetu a informačním technologiím v regionu Žatec je zčásti naplňován, avšak s určitými omezeními. Všechny knihovny v regionu nabízejí přístup do **elektronického katalogu**, což zajišťuje uživatelům možnost vyhledávání a správy výpůjček online. Nicméně standard **počtu veřejných internetových stanic** splňuje pouze 42 % knihoven, což oproti roku

2023 znamená pokles (50 %). Možnost využívat **wifi připojení** pro práci s vlastním zařízením poskytuje pouze pověřená knihovna, což omezuje komfort a dostupnost digitálních služeb v menších knihovnách.

Webovou stránku mají všechny knihovny v regionu Žatec, což zajišťuje jejich snadnou dostupnost a možnost poskytování online informací čtenářům. Tato stabilní úroveň digitální prezentace je evidována již od roku 2020, kdy krajská knihovna začala standard vyhodnocovat. Knihovny tak dlouhodobě nabízejí online přístup ke svým službám a podporují informovanost a komunikaci s veřejností.

Standard kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven v regionu Žatec vykazuje v roce 2024 výrazné zlepšení. Počet knihoven splňujících tento standard vzrostl na 83 % (10 z 12 knihoven), zatímco v roce 2023 jej splnily pouze 4 knihovny. Tento pozitivní trend naznačuje rostoucí důraz na odborné vzdělávání knihovníků, což může přispět ke zkvalitnění poskytovaných služeb a profesionálnímu rozvoji knihoven v regionu.

Standard měření spokojenosti uživatelů v roce 2024 (v rámci pětiletého období), stejně jako v předchozím roce, splnilo všech 12 knihoven v regionu Žatec, tedy 100 %. Pověřená knihovna i všechny základní obecní knihovny pravidelně provádějí průzkumy spokojenosti uživatelů prostřednictvím tištěných i online dotazníků. Měření probíhá průběžně, přičemž pověřená knihovna dotazníky nejen připravuje, ale také vyhodnocuje. Průzkum mezi uživateli staršími 15 let proběhl ve všech knihovnách regionu, mezi uživateli do 15 let pak v MěK Žatec a třech dalších knihovnách. Celkové výsledky ukazují, že více než 90 % uživatelů je se službami knihovny (výpůjční, internetové a informační služby) spokojeno a hodnotí je jako výborné nebo velmi dobré.

Standard vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven v roce 2024 splnilo 25 % knihoven v regionu Žatec, tedy 3 z 12 knihoven (2023: 1 knihovna). Kromě pověřené knihovny se do této kategorie nově zařadily také dvě knihovny v obcích s 501 až 3 000 obyvateli. Oproti roku 2023, kdy standard splňovala pouze pověřená knihovna, je patrný pozitivní posun směrem k větší aktivitě i v menších knihovnách.

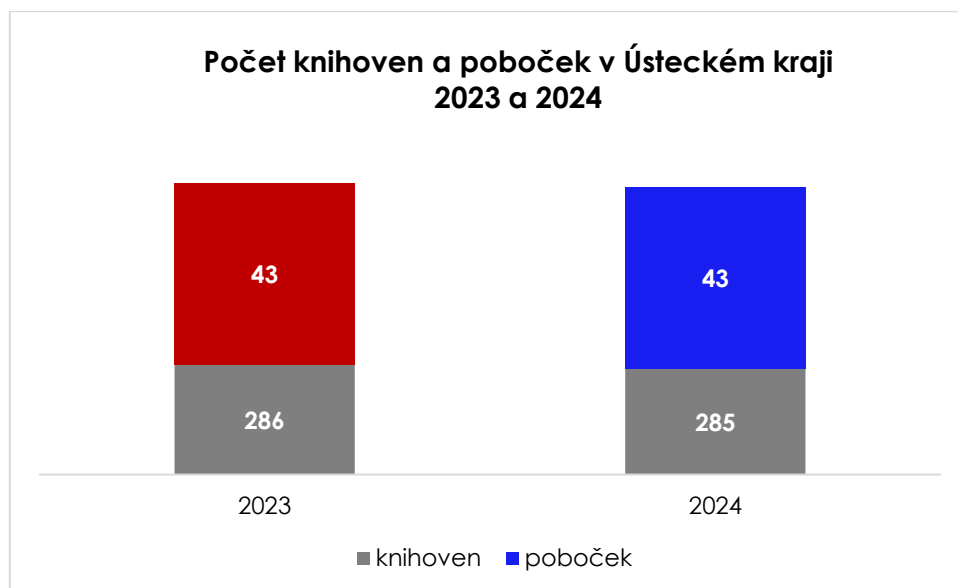
Standard spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi v regionu Žatec zajišťuje především pověřená knihovna, která v této oblasti funguje velmi dobře. V regionu nepůsobí žádné profesionální knihovny, nicméně ve dvou neprofesionálních knihovnách probíhá aktivní spolupráce se školními zařízeními, v menší míře pak ve třech dalších. Ostatní knihovny se zapojují podle místních možností.

Služby pro uživatele se specifickými potřebami jsou sledovány spíše obecně než jednotlivě. Nejvíce se jim věnuje pověřená knihovna, která úspěšně spolupracuje se seniory a uživateli se specifickými potřebami, a to i přes omezení způsobené její ne zcela bezbariérovou budovou. Rozsah těchto služeb se v jednotlivých knihovnách liší, přesto je patrná snaha zpřístupnit knihovní fondy a aktivity znevýhodněným skupinám.

PLNĚNÍ STANDARDU VKIS V LETECH 2023, 2024 – SROVNÁNÍ

V Ústeckém kraji byl v roce 2024 oproti roku 2023 zaznamenán další pokles počtu knihoven. Zrušeny byly především malé knihovny s nízkým počtem registrovaných uživatelů, návštěv a výpůjček. Zároveň však v září 2024 vznikla nová knihovna v regionu Ústí nad Labem, čímž se tamní celkový počet knihoven zvýšil.

V roce 2024 je pro analýzu plnění standardu VKIS vykazováno 285 knihoven a 43 poboček (včetně 9 poboček MLK), rok 2023 zahrnoval počet 286 knihoven a 43 poboček (včetně 9 poboček MLK).

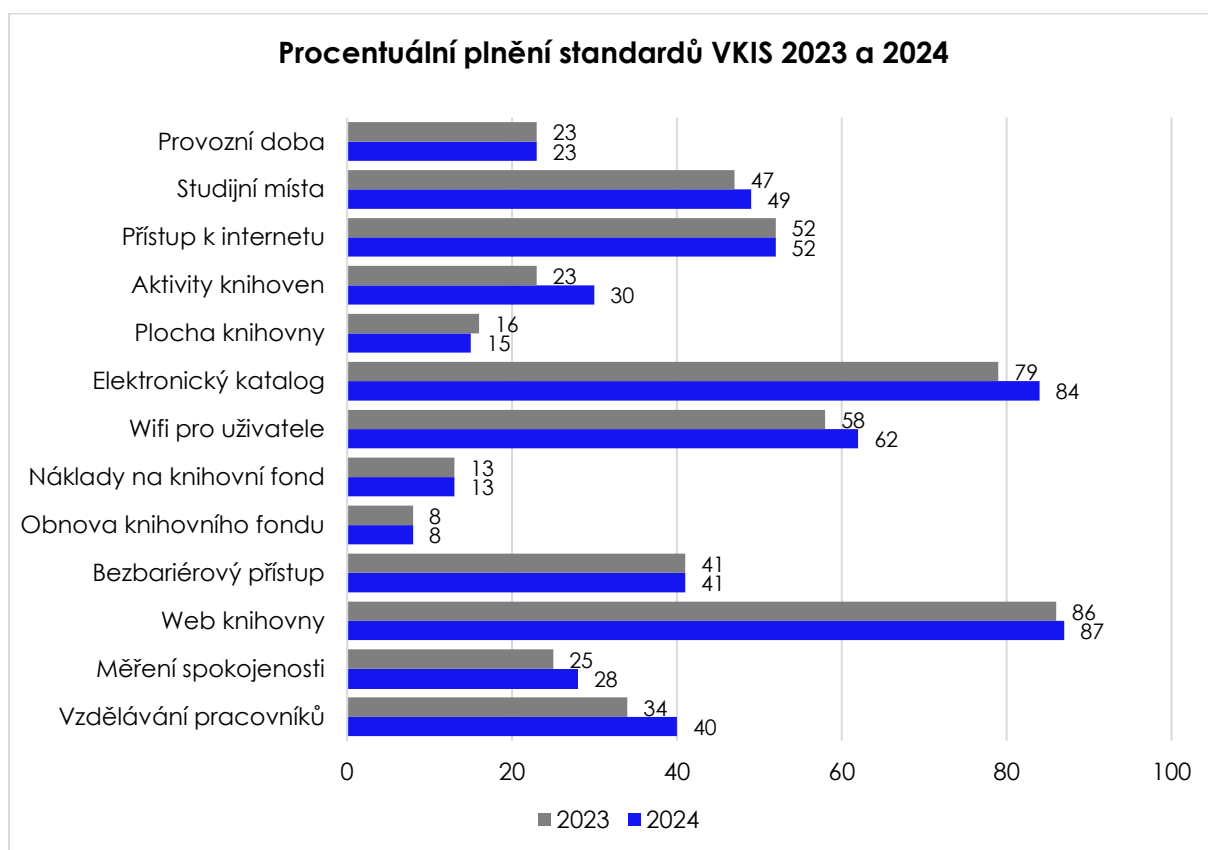
Rozložení počtu knihoven podle kategorií se v letech 2023 a 2024 liší, důvodem jsou zejména změny v počtu cizinců v obcích (dle údajů MV ČR).

Ústecký kraj	Počet knihoven podle kategorií v letech 2023 a 2024								Počet knihoven celkem
	1	2	3	4	5	6	7	8	
	do 500 obyv.	do 1 000 obyv.	do 3 000 obyv.	do 5 000 obyv.	do 10 000 obyv.	do 20 000 obyv.	do 40 000 obyv.	nad 40 000 obyv.	
Počet knihoven 2023	116	74	59	12	8	9	3	5	286
Počet knihoven 2024	116	70	62	12	8	9	3	5	285

PLNĚNÍ SLEDOVANÝCH KRITÉRIÍ V ÚSTECKÉM KRAJI 2023, 2024

V následujícím grafu lze sledovat srovnání výše uvedených standardů pro Ústecký kraj za roky 2023 a 2024. Standard *umístění knihovny v obci* nebyl v letech 2023 a 2024 vyhodnocován, zmíněn je ovšem v komentáři.⁸ Nové standardy *spolupráce knihovny se vzdělávacími institucemi* a *služby pro uživatele se specifickými potřebami*, zavedené v listopadu 2023, se začaly vyhodnocovat až v roce 2024. Zatím však nejsou hodnoceny komplexně, ale spíše z obecného hlediska. Standard *elektronický katalog* je podle metodického pokynu vyhodnocován jen u knihoven v obcích nad 500 obyvatel a *plocha knihovny* je sledována jen u knihoven v obcích nad 1 000 obyvatel.

SROVNÁNÍ JEDNOTLIVÝCH STANDARDŮ 2023, 2024 – ÚSTECKÝ KRAJ

Při srovnání dat za roky 2023 a 2024 v rámci celého Ústeckého kraje je zjištěno, že plnění standardů VKIS se významně neliší. Grafy pro oba roky a komentáře k jednotlivým standardům za celý Ústecký kraj jsou uvedeny níže. Dále jsou připojeny grafy pro jednotlivé regiony Ústeckého kraje, kterými jsou Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem a Žatec. Údaje v grafech jsou uváděny v procentech.

Provozní doba knihovny. Plnění standardu provozní doby je ovlivněno několika faktory. Jedním z hlavních je nedostatek finančních prostředků a lidských zdrojů, což omezuje možnosti rozšíření otevírací doby. Menší obce se často potýkají s nízkými rozpočty a omezeným počtem zaměstnanců, což může vést k nutnosti omezit provozní dobu a soustředit se pouze na základní výpůjční služby. Dalším faktorem může být nízký zájem veřejnosti o prodloužené hodiny. Pokud

⁸ Umístění knihovny v obci, s. 35.

knihovny nezaznamenávají vyšší poptávku po službách mimo běžnou otevírací dobu, mohou se rozhodnout zaměřit své prostředky na jiné aktivity, které odpovídají potřebám komunity. I přesto, že většina knihoven má stanovenou tradiční výpůjční dobu pro veřejnost, stále se věnují i dalším aktivitám, které obohacují nabídku pro uživatele, jako jsou akce pro děti, školky, kulturní a vzdělávací události ve spolupráci s místními obcemi.

Tvorba knihovního fondu (KF) a informačních zdrojů. Malé knihovny, zejména v obcích do 500 obyvatel, často nemají dostatečné prostředky na budování nebo obnovu vlastního knihovního fondu. Zřizovatelé menších knihoven obvykle mají omezený rozpočet na financování nákupu knih, což může ovlivnit kvalitu fondu. Některé obce tuto situaci řeší příspěvkem na regionální výměnný fond, který knihovny plně využívají k zajištění přístupu k aktuální literatuře pro své uživatele. Podpora regionálních výměnných fondů je v tomto ohledu efektivní, což je dobře vidět například v regionu Chomutov, kde obce preferují využívání těchto fondů. I městské knihovny, které čelí finančním omezením, se spoléhají na výměnné fondy. Větší městské knihovny obvykle provádějí akvizici knih interně, a některé dokonce výměnné fondy nevyužívají. Naopak v menších knihovnách, kde je akvizice často řízena knihovníky nebo metodiky, se více spoléhají na odbornou pomoc při nákupu, katalogizaci a adjastaci nových knih.

Obnova knihovního fondu. Nedostatek finančních prostředků je hlavním faktorem, který brání mnoha knihovnám v Ústeckém kraji splnit standard obnovy knihovního fondu. V některých případech se však problém zhoršuje také neochotou modernizovat zastaralý knihovní fond tak, aby vyhovoval současným potřebám a zájmům uživatelů. Tento problém je nejvíce patrný v menších obecních knihovnách, které se potýkají s nízkými rozpočty na nákup nových dokumentů. I když metodici usilují o pravidelnou aktualizaci fondu a poskytují knihovnám potřebnou podporu, některé knihovny se s obnovou fondu vypořádávají velmi pomalu. Kromě finančních omezení se některé knihovny potýkají také s nedostatkem prostor, což brání rozšiřování a aktualizaci fondu a omezuje to možnosti poskytovat širší nabídku dokumentů. V těchto případech se knihovny často obracejí na regionální výměnné fondy, které mohou zajistit přístup k aktuálním knihám a dalším dokumentům, a to i v případě, že jejich vlastní fondy jsou zastaralé nebo finančně nedostatečné. Tato praxe je poměrně rozšířená a v některých regionech se ukazuje jako efektivní řešení pro zajištění dostupnosti kvalitních a aktuálních dokumentů pro čtenáře.

Umístění knihovny v obci. V Ústeckém kraji je většina knihoven umístěna v menších obcích, kde jsou finanční možnosti a personální kapacity místních úřadů značně omezené. Knihovny v těchto obcích často sídlí v prostorách, které jsou součástí veřejných budov, jako jsou obecní úřady, školy, komunitní centra nebo víceúčelové objekty. Tyto budovy jsou většinou umístěny v centru obce nebo její širší periferii, což zajišťuje snadnou dostupnost pro místní obyvatele. V případě, že dojde k přestěhování knihovny, často se stěhuje do nově rekonstruovaných prostor, které mohou být menší než původní prostory. Tato změna někdy může vést k omezenému prostoru pro knihovní fond a služby, ale je nezbytná z hlediska údržby a modernizace budov. Někteří zřizovatelé knihoven se obracejí na metodické služby pověřených knihoven, které jim poskytují odborné poradenství týkající se optimálního umístění knihovny, vhodnosti prostor pro knihovní činnosti a zajištění potřebného vybavení. Tato metodická podpora by měla pomoci zlepšit podmínky pro knihovny, ale stále není všude automaticky využívána. I přes tuto výzvu se v mnoha případech knihovny dobře přizpůsobují a využívají dostupné veřejné prostory pro své kulturní a vzdělávací aktivity, což umožňuje efektivně oslovit širší veřejnost.

Bezbariérový přístup. Při stěhování knihoven do nových nebo rekonstruovaných prostor se klade důraz na bezbariérový přístup. Pokud jsou prostory dostatečně přizpůsobitelné, bývá tento prvek prioritou, aby knihovny byly přístupné i pro uživatele s různými zdravotními omezeními. V historických nebo technicky náročnějších prostorách se provádějí spíše drobné úpravy, jako výměna mobiliáře nebo zajištění lepšího osvětlení, aby se zlepšila přístupnost. I když některé knihovny čelí prostorovým a finančním omezením, soustředí se na zlepšení vybavení, drobné opravy a modernizaci technického zázemí. Cílem je zvýšit funkčnost a přístupnost pro

širokou veřejnost, včetně uživatelů s omezenou mobilitou. Statistiky v Ústeckém kraji ukazují na mírný nárůst bezbariérových knihoven. V roce 2020 to bylo 39 %, v roce 2021 40 %, v roce 2022 41 %, a stejný trend pokračoval i v letech 2023 a 2024. Tento postupný nárůst naznačuje, že knihovny věnují větší pozornost přístupnosti pro všechny uživatele a stále více se zaměřují na zlepšení, případně udržení dostupnosti svých služeb.

Plocha knihovny. V Ústeckém kraji byl v posledních letech zaznamenán pokles počtu knihoven splňujících standard plochy knihovny. Mezi lety 2020 až 2022 došlo ke snížení podílu knihoven, které tento standard plní, z 20 % na 17 %. Tento trend pokračoval i v roce 2023, kdy byl podíl knihoven splňujících tento standard pouze 16 %, a v roce 2024 klesl na 15 %. Tento pokles je částečně způsoben stěhováním malých obecních knihoven do nových nebo rekonstruovaných prostor, kde často dojde ke zmenšení fyzického prostoru vyhrazeného pro knihovnu. Mnohé obce, aby zmírnily tento problém, nabízejí knihovnám možnost využívat pro kulturní, vzdělávací a komunitní aktivity prostory obecních úřadů, jako jsou zasedací místnosti. I když toto řešení knihovnám umožňuje realizovat různé akce, tato plocha se do celkové plochy knihovny nezapočítává, což dále zhoršuje statistické ukazatele. Důvodem tohoto trendu je především nedostatek finančních prostředků, který omezuje možnosti obcí ve výběru a úpravě prostor vhodných pro knihovnu.

Počet studijních a relaxačních míst. V Ústeckém kraji se navyšování standardu počtu studijních míst v knihovnách v posledních letech vyznačuje dlouhodobou stagnací, přičemž v posledních třech letech došlo k mírnému nárůstu. V roce 2020 a 2021 splňovalo tento standard 45 % knihoven, v roce 2022 to bylo 46 %, v roce 2023 47 % a v roce 2024 již 49 %. Tento trend ukazuje, že knihovny se stále více zaměřují na zajištění odpovídajících prostor pro studium, ale i zde je prostor pro zlepšení a další investice. Vedle studijních míst začínají knihovny stále častěji vytvářet i relaxační zóny, které nabízejí příjemné prostředí pro odpočinek a neformální setkávání. Knihovny se přizpůsobují novým potřebám veřejnosti a čím dál častěji vznikají prostory, které mohou sloužit školním skupinám, organizovaným akcím pro širokou veřejnost a komunitnímu setkávání. Tyto relaxační zóny jsou vybaveny variabilním mobiliářem, jako jsou podsedáky, sedací vaky či křesla pro čtení, což vytváří příjemnou atmosféru vhodnou pro odpočinek, ale i pro neformální rozhovory a společenské aktivity. V některých knihovnách jsou také uzpůsobeny venkovní prostory pro studium a relaxaci, zejména v teplých měsících. Tyto venkovní zóny jsou často využívány pro čtení, studium nebo pořádání kulturních a komunitních akcí.

Přístup k internetu. V Ústeckém kraji je patrný postupný úbytek internetových stanic v knihovnách, což souvisí s celkovým stárnutím a opotřebením technického vybavení. Ačkoli v roce 2023 došlo k mírnému vzestupu o 1 % v počtu knihoven, které ještě disponují internetovými stanicemi, v roce 2024 zůstává tento počet na stejné úrovni jako v předchozím roce. Obnova technického vybavení v knihovnách není v mnoha případech prioritou, zejména vzhledem k tomu, že uživatelé stále častěji používají vlastní technická zařízení. Internetové stanice, které byly dříve běžně využívány, jsou v mnoha knihovnách méně frekventované, což je důvodem, proč nejsou nahrazovány novými zařízeními. Naopak roste důraz na zajištění **wifi připojení**, které se stává stále důležitějším pro uživatele, zejména v souvislosti s rostoucí mobilitou a používáním osobních zařízení. Možnost připojení k wifi je klíčová, zejména v malých knihovnách, kde může být zajištění připojení často závislé na tom, zda knihovna sídlí v prostorách obecního úřadu a zda je k dispozici IT technik nebo správce pro správu připojení. V roce 2024 mělo přístup k internetu přes wifi zajištěn pro své uživatele již 62 % knihoven v Ústeckém kraji, což představuje výrazný nárůst oproti předchozím letům (58 % v roce 2023 a 52 % v roce 2022). Tento trend ukazuje na rostoucí důraz knihoven na zajištění připojení, které lépe vyhovuje potřebám moderních uživatelů.

Webové stránky. V roce 2024 splnilo tento standard v Ústeckém kraji 87 % knihoven (2020: 80 %, 2021: 82 %, 2022: 86 %, 2023: 86 %). Většina knihoven si stále častěji zakládá vlastní webové stránky, které slouží jako důležitý komunikační nástroj pro přístup k informacím a službám. U malých knihoven (neprofesionálních) je obvykle správa a aktualizace webu závislá na pomoci metodiků pověřených knihoven, případně na podpoře obce (webové stránky

knihovny jsou součástí webové prezentace obce). Metodici se snaží prosazovat, aby knihovny měly vlastní stránky, oddělené od webových stránek obcí, protože to umožňuje lepší prezentaci konkrétní knihovny a jejích specifických služeb, ale často i pružnější aktualizaci zveřejňovaných informací. V některých případech se to již podařilo a knihovny tak mohou mít plně autonomní a samostatnou online prezentaci. Webové stránky pověřených knihoven obvykle obsahují nejen přehled knihoven, které obsluhují, ale i další důležité informace, jako jsou otevírací doby, dostupné služby, akce a novinky. Tento přehled na stránkách pověřených knihoven je vždy aktualizován a obsahuje všechny klíčové informace, které by měly být na webových stránkách knihovny k dispozici – tedy vše, co je důležité pro uživatele (včetně obsluhovaných knihoven), aby se snadno zorientovali a našli, co potřebují.

Elektronický katalog na internetu. V roce 2024 má 84 % knihoven v Ústeckém kraji elektronický katalog dostupný online, což představuje mírné zvýšení oproti 79 % v roce 2023. Knihovny v regionu Ústí nad Labem, které mají AKS, využívají vlastní webový katalog, zatímco knihovny bez AKS se připojují k regionálnímu soubornému katalogu. V regionu Chomutov mají všechny knihovny elektronický katalog online – všechny obecní knihovny jsou vybaveny AKS Trifius, přičemž katalog je dostupný i na webových stránkách Chomutovské knihovny prostřednictvím odkazu. Podobný přístup se uplatňuje i v dalších regionech, jako jsou Žatec, Litoměřice (zde KOHA) a Teplice.

Kvalifikace a vzdělávání pracovníků knihoven. V Ústeckém kraji se v posledních letech výrazně zvyšuje podíl knihoven, které splňují standardy kvalifikace a vzdělávání pracovníků. V roce 2021 splňovalo tento standard pouze 9 % knihoven, v roce 2022 již 30 %, v roce 2023 to bylo 34 % a v roce 2024 se podíl dostal na 40 %. Tento nárůst pravděpodobně souvisí s tím, že knihovnám s evidováním plnění standardu začala více pomáhat metodická pracoviště. Přesto však knihovny stále čelí výzvám, které plnění tohoto standardu ztěžují. Hlavním problémem je nedostatek času na vzdělávání, zejména pokud jde o pracovníky, kteří se kromě toho musí věnovat každodenním knihovnickým a informačním službám, vzdělávacím, komunitním a kulturním aktivitám v knihovnách a lektorování. To se týká především knihovníků ve službách a učících knihovníků. U neprofesionálních knihoven se lze často setkat s tím, že knihovníci jsou zaměstnání v jiných profesích, nebo jde o dobrovolníky či seniory, což další vzdělávání komplikuje z různých důvodů. Faktory, které ovlivňují možnost vzdělávání, zahrnují ochotu/neochotu se vzdělávat, časové možnosti, částečnou imobilitu, problémy s dopravou nebo nedostatečné nastavení vzdělávacích programů. Knihovníci zaměstnaní na hlavní pracovní poměr v jiných organizacích se většinou účastní profesního vzdělávání v rámci své hlavní oblasti činnosti. Zajímavým trendem je rostoucí obliba online vzdělávacích akcí, zejména mezi knihovníky z regionů vzdálenějších od krajských center, kteří preferují online formy, pokud mají k dispozici potřebné technické vybavení. Vítané jsou, zejména v menších knihovnách, také individuální školení, případně nabídka školení pro menší skupiny ve více termínech (přímo v knihovně nebo na metodickém pracovišti pověřené knihovny). Metodici v regionálních knihovnách pořádají pro pracovníky obsluhovaných knihoven výjezdní semináře, které kombinují školení s exkurzemi a příležitostmi poznat praxi knihoven v Česku i v zahraničí. Tyto semináře poskytují praktické znalosti a inspiraci pro každodenní knihovnickou práci.

Měření spokojenosti uživatelů knihovny. V Ústeckém kraji se některé knihovny pravidelně věnují zjišťování spokojenosti svých uživatelů pomocí různých metod, jako jsou ankety, knihy přání a stížností nebo rozhovory. Pro systematické hodnocení spokojenosti se častěji používá standardizovaný dotazník, který je k dispozici jak v tištěné podobě, tak online. Knihovny mají k dispozici šablony dotazníků pro hodnocení kvality poskytovaných služeb, které jsou dostupné na webových stránkách krajské knihovny. Okresní metodici se podílejí na realizaci dotazníkových šetření a v některých případech se aktivně podílejí na jejich přípravě a následném vyhodnocení. U větších knihoven a těch, které mají specifické požadavky, metodici upozorňují na možnost upravit dostupné šablony dotazníků. Tyto knihovny obvykle vyhodnocují výsledky samostatně a předávají je pověřeným knihovnám.

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven. Pořádání vzdělávacích, kulturních a komunitních akcí bylo v předchozích letech výrazně ovlivněno pandemií covidu-19. V roce

2020 splnilo tento standard pouze 6 % knihoven v Ústeckém kraji, v roce 2021 jen 8 %. Řada aktivit musela být v té době přesunuta do online prostředí. Od roku 2022 se situace začala zlepšovat – akce se opět konaly převážně prezenčně, což mělo vliv i na plnění standardu. V roce 2022 jej splnilo 41 knihoven (14 %). V roce 2023 to bylo už 23 % knihoven, tedy 65 z 286, a za rok 2024 standard splnilo 86 knihoven z 285, tedy 30 %. Obtížněji se standard daří plnit menším knihovnám v obcích poblíž větších měst. Často se zde nenachází škola ani školka a většina obyvatel dojíždí za prací či vzděláním jinam – do větších měst se přesouvá i většina kulturního a společenského života. I když se knihovny snaží, v těchto lokalitách bývá těžší budovat komunitní vazby a propojit nabídku knihovny s tím, co lidé v obci opravdu potřebují. V těchto místech knihovny často navštěvují převážně senioři, kteří mají zájem o nové knihy a oceňují možnost společenského kontaktu. Mezi nejoblíbenější typy akcí patří čtenářské a vzdělávací lekce pro školy a školky, programy pro seniory, kulturní a společenské události, cestovatelské přednášky, tvořivé workshopy a aktivity zaměřené na rozvoj čtenářské, mediální a digitální gramotnosti. Pozitivní je, že se i do menších knihoven postupně dostávají nové technologie. Kromě klasických vzdělávacích aktivit knihovny začínají nabízet například ukázky a využití 3D tisku nebo práci s robotickými pomůckami, jako jsou Bee-Boti, Blue-Boti nebo Ozoboti, které slouží k zábavnému a srozumitelnému přiblížení základů programování i těm nejmenším.

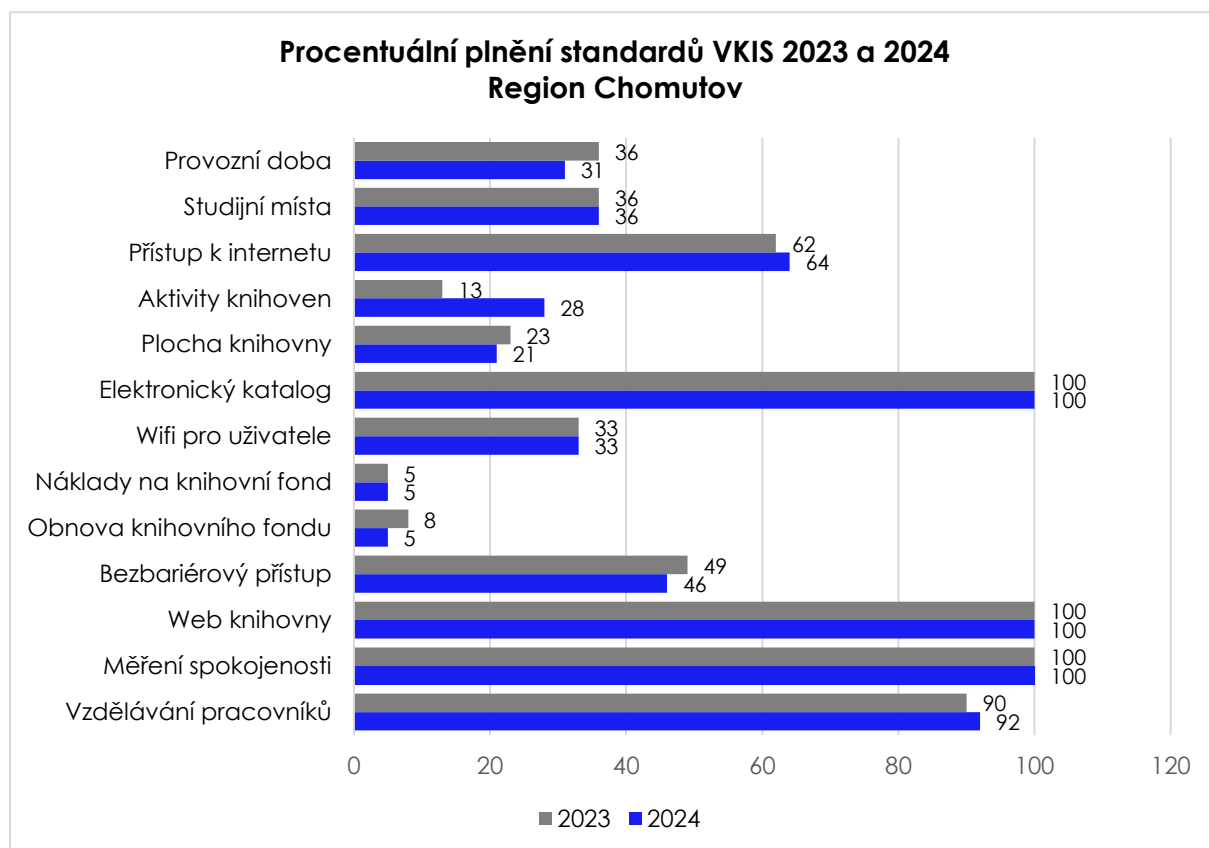
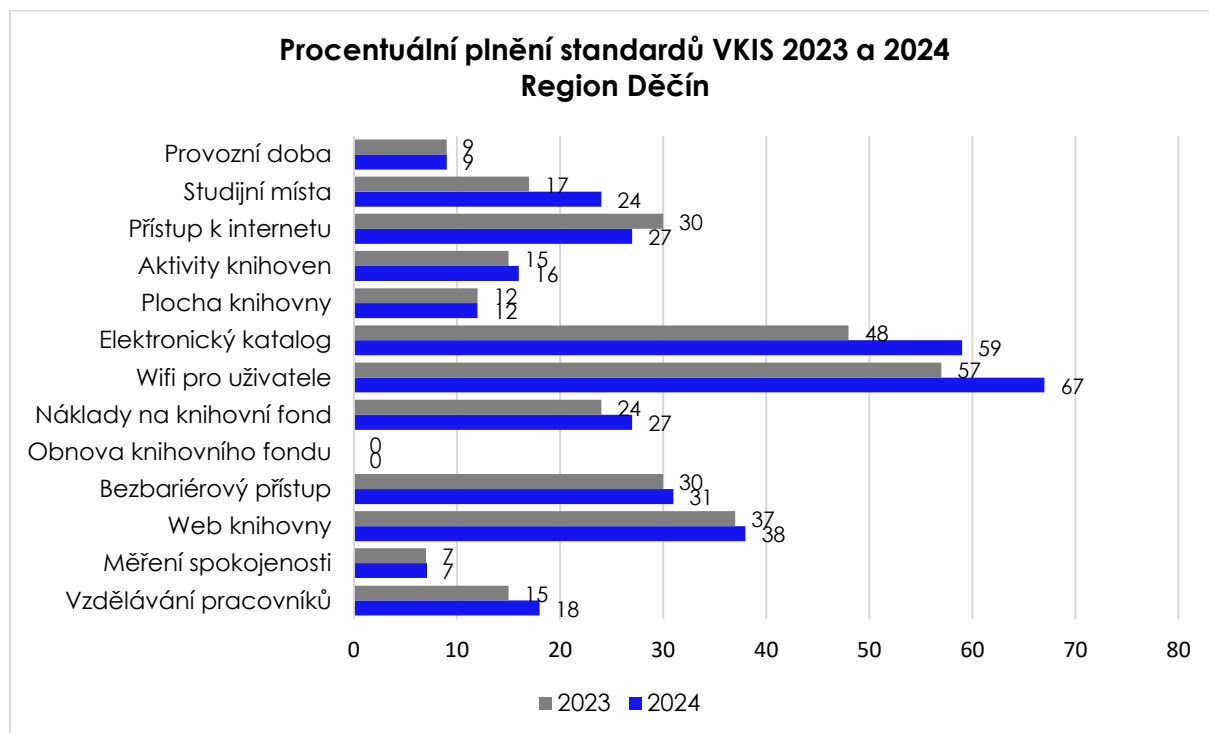
Personální zajištění knihovny. Personální situace knihoven v Ústeckém kraji zůstává v roce 2024 srovnatelná s předchozím obdobím. Většina knihoven – jak profesionálních, tak neprofesionálních – funguje nadále v ustáleném personálním režimu, bez výraznějších změn ve struktuře nebo počtech pracovníků. Struktura personálu se i nadále výrazně liší podle velikosti knihovny. Ve větších městských knihovnách pracuje více zaměstnanců s rozdělenými odbornými agendami (např. výpůjční služby, akvizice a katalogizace, práce s dětmi, práce se seniory, vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity a další činnosti), často na plný pracovní úvazek. Oproti tomu v menších městských či obecních knihovnách zajišťuje veškerou činnost zpravidla jeden pracovník, často na částečný úvazek nebo ve funkci knihovníka–dobrovolníka. Tito pracovníci bývají pouze částečně kvalifikovaní, v některých případech bez formálního knihovnického vzdělání. V mnoha knihovnách však tuto roli zastávají s výrazným osobním nasazením a zájmem o rozvoj služeb, i když takový přístup není ve všech případech samozřejmostí. Přesto zůstává personální zajištění jedním z rizikových faktorů, zejména u menších knihoven, kde v případě odchodu či dlouhodobé nepřítomnosti stávajícího pracovníka bývá velmi obtížné zajistit adekvátní náhradu. Tento fakt může vést ke snížení provozní doby nebo k dočasnému přerušení činnosti knihovny. Nábor nových pracovníků, zejména v menších obcích, zůstává složitý. Oslovení uchazečů naráží na nízkou motivaci, malý zájem o práci v knihovnách a omezené personální kapacity v regionu. Udržitelný provoz knihovny pak závisí především na osobní motivaci stávajících knihovníků a podpoře ze strany zřizovatele.

Standard spolupráce knihoven se vzdělávacími institucemi a Standard služeb pro uživatele se specifickými potřebami byl podroben hodnocení až v roce 2024. Toto hodnocení se zaměřovalo na celkový obraz spolupráce a dostupnosti služeb, které knihovny poskytují různým skupinám uživatelů, včetně těch, kteří mají speciální potřeby. Podrobnější informace týkající se specifík Ústeckého kraje a konkrétních výsledků tohoto hodnocení lze nalézt na straně 8 tohoto dokumentu.

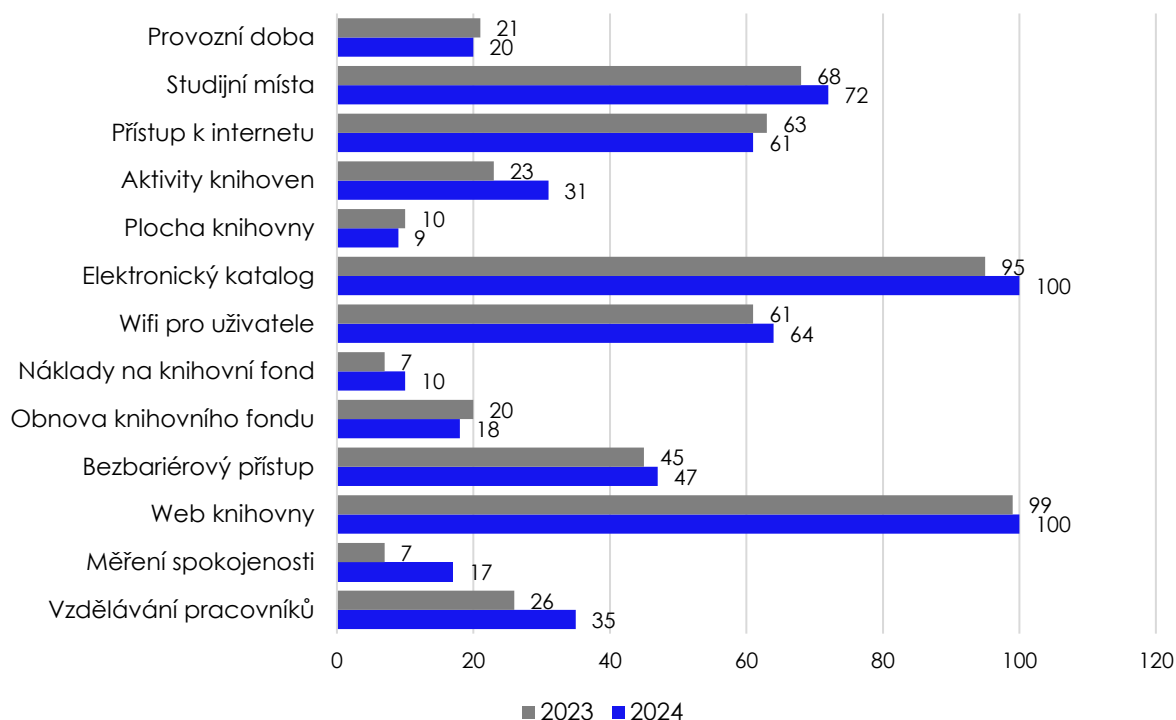
Vyhodnocení plnění standardu VKIS provádí Krajské metodické oddělení Knihovny Ústeckého kraje, příspěvkové organizace, od roku 2020. Tento proces zahrnuje analýzu plnění standardů VKIS, doplněnou o komentáře a doporučení, která poskytují podrobnější pohled na vývoj a stav knihoven v regionu. Výsledky vyhodnocení jsou následně zveřejňovány v online formě na webových stránkách krajské knihovny. Před rokem 2020 se obdobné vyhodnocení provádělo v tištěné podobě, a to formou statistického přehledu plnění standardů VKIS, který byl generován pomocí programu StatExcel. Tento přehled však neobsahoval komentáře ani podrobnější analýzy.

PROCENTUÁLNÍ SROVNÁNÍ PLNĚNÍ STANDARDŮ 2023, 2024 V JEDNOTLIVÝCH REGIONECH

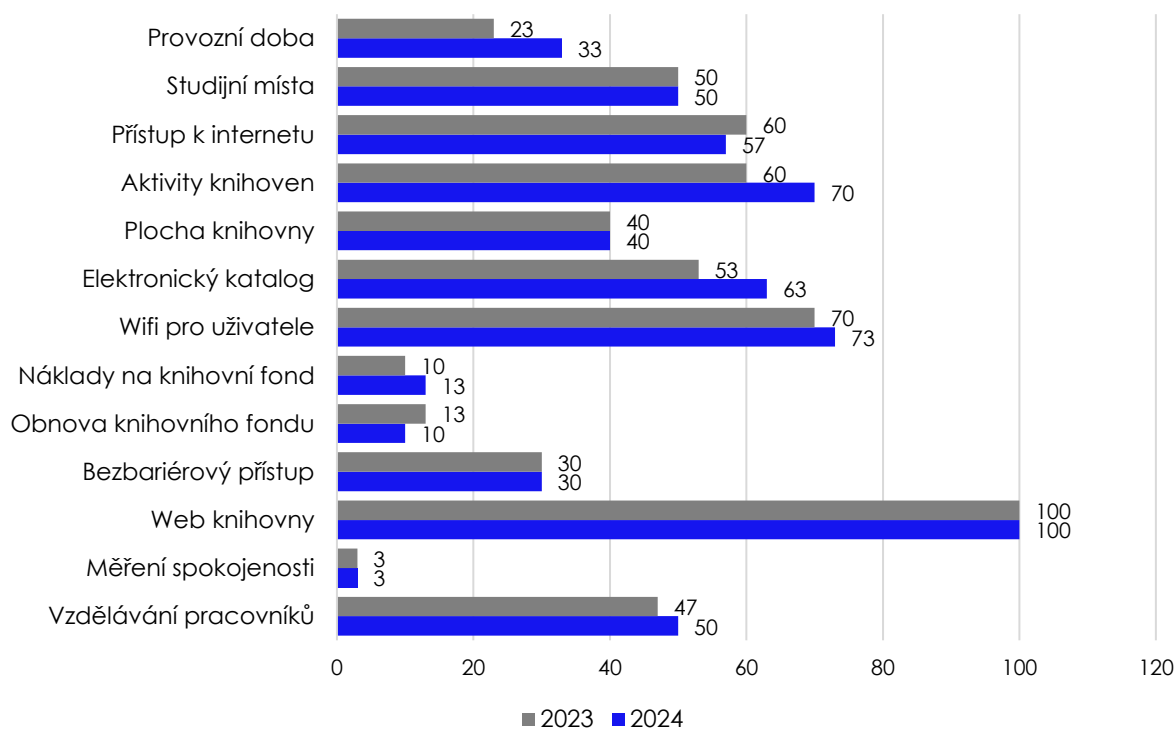
Údaje v grafech jsou uvedeny v procentech (tzn. procentuální počet knihoven, které standard splnily).

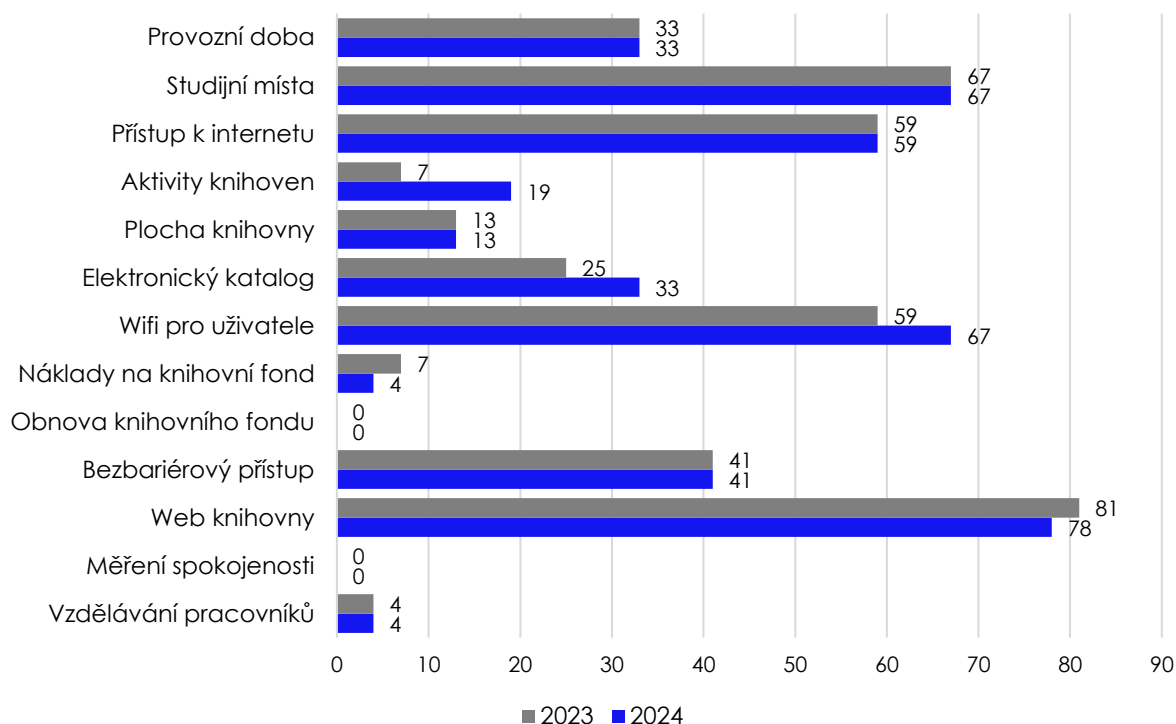
Procentuální plnění standardů VKIS 2023 a 2024 region Litoměřice

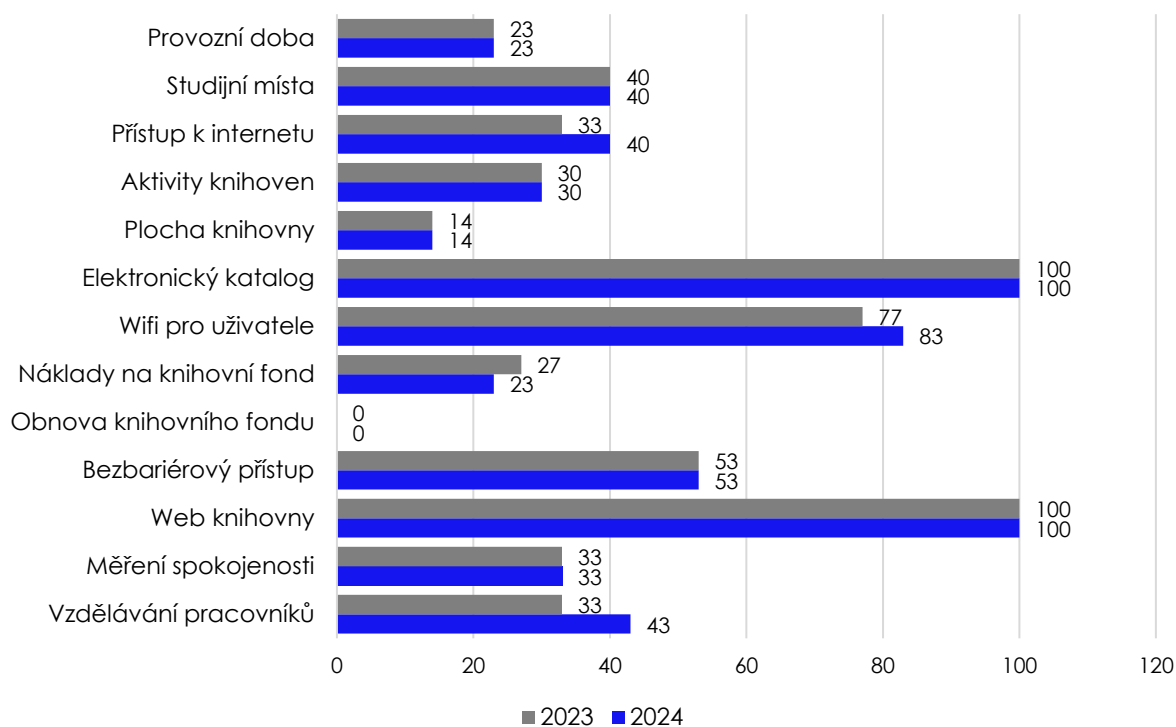
Procentuální plnění standardů VKIS 2023 a 2024 region Louny

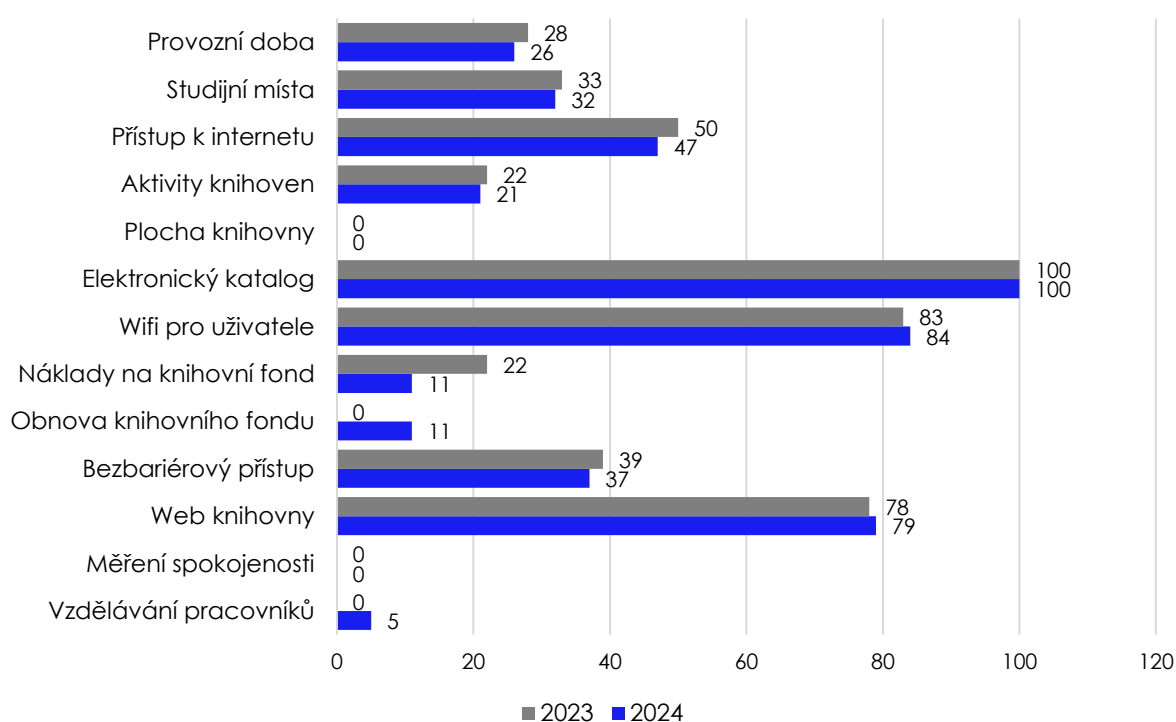
Procentuální plnění standardů VKIS 2023 a 2024 region Most

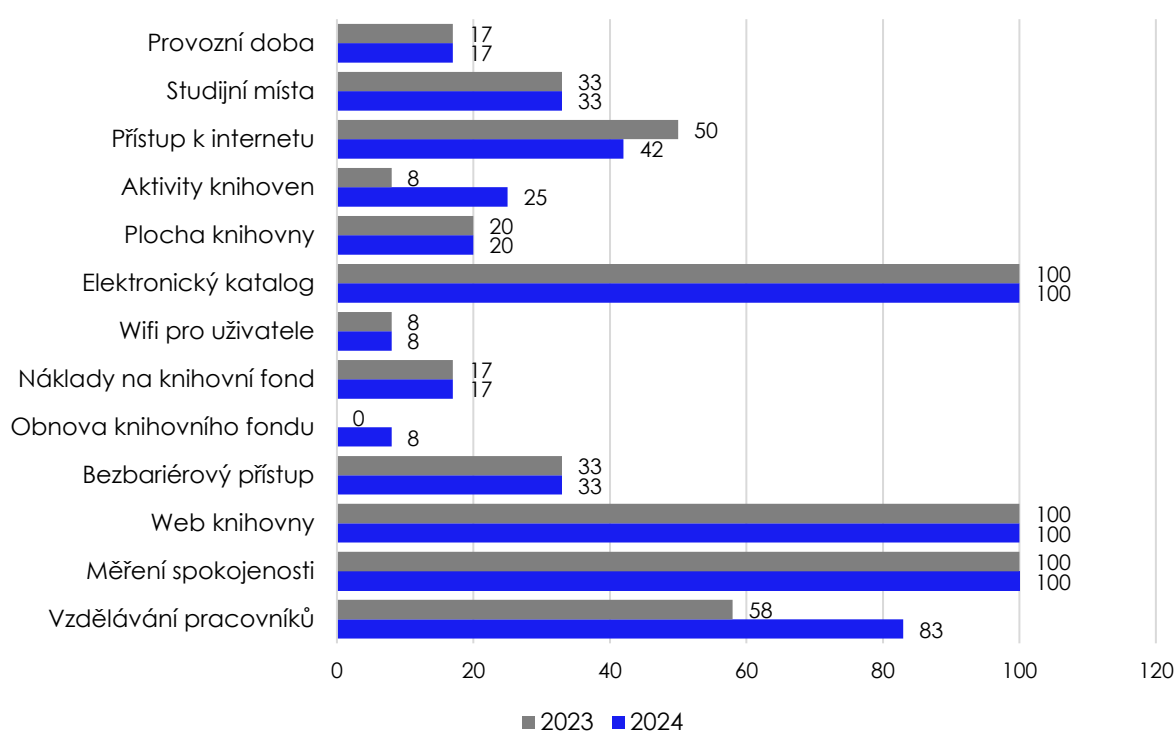
Procentuální plnění standardů VKIS 2023 a 2024 region Teplice

Procentuální plnění standardů VKIS 2023 a 2024 region Ústí nad Labem

Procentuální plnění standardů VKIS 2023 a 2024 region Žatec

ZÁVĚR

Analýza plnění standardů veřejných knihovnických a informačních služeb (VKIS) v Ústeckém kraji za rok 2024 ukazuje, že knihovny v kraji poskytují široké spektrum služeb, přesto však zůstává řada oblastí, ve kterých je patrný prostor pro zlepšení.

Silnou stránkou je především digitalizace – většina knihoven má vlastní webové stránky (87 %) a poskytuje online katalog (84 %). Pozitivně lze hodnotit také rozvoj přístupu k internetu, zejména prostřednictvím wifi, které nabízí více než 60 % knihoven. V oblasti kvalifikace a vzdělávání pracovníků se díky systematictější evidenci vzdělávacích aktivit podařilo zlepšit plnění příslušného standardu na 40 %, což naznačuje rostoucí zájem knihoven o profesní růst.

Naopak jako slabá místa se nadále jeví provozní doba knihoven (splněna pouze u 23 % knihoven), financování knihovních fondů (13 %) a jejich obnova (8 %). Nízké je i plnění standardu fyzické plochy knihoven a zajištění studijních a relaxačních míst. Tyto ukazatele souvisí často s nedostatkem personálu, financí a prostor, zejména v menších obcích.

Přestože statistické plnění některých standardů není vysoké, kvalita práce knihoven se často odráží i mimo kvantitativní ukazatele – například ve spolupráci se školami, v komunitních aktivitách či v přístupu k uživatelům se specifickými potřebami, kde je vidět lidský rozměr služeb, přizpůsobený místním podmínkám.

PLNĚNÍ STANDARDU VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB 2023, 2024: Ústecký kraj

Vydala Knihovna Ústeckého kraje, příspěvková organizace, W. Churchilla 3, 400 01 Ústí nad Labem, v roce 2025

Zpracovala: Jana Bednářová

Podklady pro kvalitativní analýzu poskytla metodická pracoviště: Městská knihovna Děčín, Chomutovská knihovna, Knihovna K. H. Máchy Litoměřice, Městská knihovna Louny, Městská knihovna Most, Regionální knihovna Teplice, Knihovna Ústeckého kraje, Městská knihovna Žatec

Podklady pro kvantitativní analýzu: StatExcel 2023, StatExcel 2024

Pro vnitřní potřebu, neprodejné

Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven je podpořeno Ústeckým krajem.

